

Riitta Korhonen

Tanssi, kansantanssi, tanssintutkimus ja pohjoismaiset kansantanssitapahtumat ja tutkijoiden yhteistyöfooromit

Musiikintutkimuksen pro gradu-tutkielma

Toukokuu 2019

Informaatiotieteden ja viestinnän tiedekunta

Tampereen yliopisto

SISÄLTÖ

1 Johdanto	4
2 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	6
2.1 Tutkimuksen tarkoitus	6
2.2 Tutkimuskysymykset	7
2.3 Tutkimusaineisto	7
3 Tanssin ja tanssimisen yleisiä piirteitä	8
3.1 Näkökulmia tanssiin ja tanssimiseen	9
4 Suomalainen kansantanssiperinne ja tanssin määrittelyä	12
4.1 Kansantanssit, taidetanssit ja koreografiat	16
5 Tanssi ja kansantanssi tutkimuskohteena	17
5.1 Tanssiantropologia	19
5.2 Kulttuurin, perinteen ja kansantanssin tutkiminen	19
5.3 Antropologia ja etnografia	20
6 Etnografinen tutkimus kansantanssin alueella	21
6.1 Tutkimuseettisiä kysymyksiä	23
7 Pohjoismaiset kansantanssitapahtumat	24
7.1 Nordlek ja Barnlek	25
7.2 NORDLEK-tanssijuhlat Suomessa	28
8 Tanssintutkijoiden pohjoismaiset yhteistyöfoorumit	30
8.1 Nordisk Förening för Folkdansforskning (NFF)	31
8.2 Nordiskt Forum för Danskforskning (NOFOD)	32
9 Pohdintaa, tarkastelua ja yhteenvetoa	33
Lähteet	37
Liitteet	42

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestinnän, median ja teatterin yksikkö

Tekijä: Riitta Korhonen

Työn nimi: Tanssi, kansantanssi, tanssintutkimus ja pohjoismaiset kansantanssitapahtumat ja tutkijoiden yhteistyöfoorumit

Oppiaine: Musiikin tutkimus

Työn laji Pro gradu

Aika: toukokuu 2019

Sivumäärä: 45, liitesivut 4

TIIVISTELMÄ

Tässä kuvailevassa tutkimuksessa selvitetään ja tarkastellaan tanssia ja kansantanssia etnografisesta näkökulmasta eri toteutusmuotojen mukaan sekä myös tanssintutkijoiden tutkimustyötä. Tanssin ja erityisesti kansantanssin määrittelemisen on keskeistä, jotta saadaan ilmiölle yhteinen nimittäjä ja asiaa voidaan tarkastella etnografiseen tietoon perustuen. Tutkielmassa tehdään peruskartoitusta siitä, millaisia yhteisiä pohjoismaisia tapahtumia vuosikymmenien aikana on järjestetty kansantanssiryhmille ja tanssintutkijoille. Tutkimusaineisto on kerätty sekä kansantanssia käsittelevistä eri järjestöjen ja yhdistysten arkistoista että tanssintutkijoiden kirjoittamista artikkeleista ja tutkimuksista.

Suurimmat yhteistapahtumat kansantanssiryhmille Pohjoismaissa ovat Nordlek- ja Barnlek-juhlat sekä kansantanssintutkijoille Nordisk förening för folkdansforskning (NFF) ja Nordiskt forum för dansforskning (NOFOD). Nordlek-juhlat on aloitettu 1900-luvun alkupuolella, jolloin kansantanssijärjestöt ja aktiivitanssijat yhdessä perustivat kaikkia Pohjoismaita koskevan yhteisen Nordlek-tapahtumaorganisaation. Tapahtumien järjestäjinä ovat vuorotellen eri Pohjoismaat joka kolmas vuosi toteutettavassa kansantanssi- ja perinnejuhlassa. Nordlek-tapahtuma on yli 15-vuotiaille ja aikuisille tanssijoille suunnattu juhla ja Barnlek tarkoitettu lapsille. Kansantanssintutkijoiden yhteisiä pohjoismaisia tapaamisia on järjestetty 1970-luvulta lähtien Nordlek-tapahtumien yhteydessä sekä NFF:n ja NOFOD:n seminaareissa ja konferensseissa.

Avainsanat: Kansantanssi, tanssin tutkiminen, pohjoismainen yhteistyö, Nordlek, NFF, NOFOD

1 JOHDANTO

Tutkimusintressi tähän tutkimukseen on syntynyt tekijän oman kansantanssiharrastuksen ja folkloristisen kiinnostuksen pohjalta sekä pohjoismaisiin tapahtumiin ja kansantanssiyhteistyöhön osallistumisesta Nordlek-juhlien järjestäjänä ja osallistujana. Tanssin ja tapahtumien kokemuksista on herännyt monia kysymyksiä, joita on tarkoitus selvittää tässä opinnäytetyössä. Tanssin ja kansantanssin tutkimisessa on kysymys toisaalta itsestään selvistä asioista, mutta toisaalta taas monikerroksisista ilmiöistä ja kohteista, joille tutkimuksissa odotetaan löytyvän joitakin vastauksia ja selityksiä. Tanssiin liittyvien tutkimusten tekeminen vaatii tutkijoilta monen tutkimusalueen yhdistämistä ja perinnealueen tuntemista.

Tanssia voidaan tarkastella psykologisena, kulttuurisena, liikunnallisena, motorisena suorituksena, osana tapa- ja ikäkausiperinnettä, kulttuuriin riitteihin ja juhliin kuuluvana ja osana ihmisen vapautta ja oikeutta ilmaista itseään omalla tavallaan. Tanssi voidaan nähdä myös tiiviisti yhteisöllisenä ja etnisiin ryhmittymiin kuuluvana kontrolloituna toimintana joko tarkasti ohjattuna tai rajoittamattomina muotoina. Tanssi ja tanssiminen ovat jakaneet mielipiteitä erilaisissa yhteyksissä eri aikoina; tanssi on kielletty uskonnollista syistä tai sukupuoleen liittyen. Joinakin aikoina tanssiminen on kielletty kokonaan tai sitä on pidetty ei-toivottavana. Joissakin yhteisöissä ja piireissä tanssia on haluttu kehittää äärimmäiseksi taidemuodoksi ja esimerkiksi sääty-yhteiskunnassa tanssia on pidetty oleellisesti ylemmän kansankerroksen elämään kuuluvaksi. Tavallinen kansa on aikoinaan jäänyt tällaisen tanssitoiminnan ulkopuolelle.

Joissakin maissa menneinä aikoina tanssi on yhdistetty politiikkaan ja valtaa pitävä taho on määrännyt toiminnan muodot. Lähdekirjallisuudessa on mainintoja esimerkiksi siitä, että nuoriso on vastuutettu olemaan mukana suurissa ja näyttävissä kansantanssiesityksissä, joilla on haluttu näyttää maan suuruutta ja mahtipontisuutta ulkopuolisille.

Nykyään demokraattisissa maissa tanssin asema on vapaa ja tasapuolinen ja ihmiset voivat omien intressiensä mukaan valita, mitä haluavat tehdä joko ammatikseen tai vapaa-aikanaan. Joillekin tanssi on harrastusta ja joillekin taas ammatti ja taideura.

Monille kansantanssiryhmille osallistuminen erilaisiin kotimaisiin, pohjoismaisiin ja kansainvälisiin kansantanssitapahtumiin ja -juhliin on tärkeä osa tavoitteellista ja suunniteltua vuotuista toimintaa. Omien ohjelmien valmistaminen, yhteisten ohjelmistojen opetteleminen ja harjoittelu ovat pitkäjännitteistä toimintaa, mikä vaatii sitoutumista ohjaajilta ja tanssijoilta.

Tanssimisen lisäksi matkajärjestelyt ja muut käytännön asiat pitää valmistella. Kaiken vapaaehtoisen työn lisäksi jokainen osallistuja investoi aikaansa ja varojaan tähän harrastustoimintaan. Herää kysymys, miksi kansantanssiryhmät ovat valmiit vuodesta toiseen tekemään tätä yhä uudestaan. Tanssijoille tapahtumiin osallistuminen on monista syistä merkityksellistä ja mielekästä. Tässä olisi yksi etnografisen tutkimuksen kohdealue selvittää, miksi tällaiseen toimintaan tanssijat vapaaehtoisesti ovat halukkaita ryhtymään.

Tanssintutkijat ovat tieteen edustajia ja tutkivat alaa perinteen, folkloren tai muun tiedealan asiantuntijoina. Tanssitutkijoita on määrällisesti vähän tutkittavan alueen laajuuteen nähden. Pohjoismaissa on tanssintutkimukseen paneuduttu aktiivisesti monien vuosien ajan ja konkreettisenä tuloksena on nähtävissä tavoitteellista ja jatkuvaa yhteistyötä erilaisten projektien, konferenssien ja tutkijaseminaarien muodossa. Tutkijoiden omasta aloitteesta on perustettu yhteistyöryhmiä ja niiden säännölliset seminaari- ja tutkijatapaamiset ovat jatkuneet vuosia ja mahdollistaneet tutkijoiden välisen yhteistyön. Tämän yhteistyön merkitys lähimaiden kanssa on osoittautunut merkittäväksi ja tarkoituksenmukaiseksi sekä eri tanssigenrejen laajentumisen että myös tutkimuksen syventymisen ja monipuolistumisen kannalta. (Nilsson 2011; Hoppu 2011) Yhteistapahtumissa on mahdollista laajentaa sekä tanssijoiden että tutkijoiden kokemuksia ja tietoja.

Tässä tutkielmassa määritellään tanssi-ilmiöitä klassisten määritelmien mukaisesti ja kansantanssia tarkastellaan etnografisesta näkökulmasta eri toteutusmuotojen mukaan. Tanssin ja erityisesti kansantanssin määrittelemisen on keskeistä, jotta saadaan ilmiölle yhteinen nimittäjä ja asiaa voidaan tarkastella etnografiseen tietoon perustuen.

Tutkijoiden yhteistyömahdollisuuksien tarkastelu kohdistuu tutkijoiden muodostamiin yhdistyksiin; Nordisk förening för folkdansforskning (NFF) ja Nordiskt forum för dansforskning (NOFOD) ja niiden toimintaan. Molemmat yhteistyötahot on perustettu tutkijoiden foorumeiksi tutkijoiden omasta aloitteesta. Perustajajäseniä on ollut kaikista Pohjoismaista sekä yliopistojen edustajia että eri maiden kansantanssialojen järjestöistä. Toiminta on ollut aktiivista monien vuosien ajan.

Tässä tarkastelussa tutkimusmenetelmänä on etnografinen perinteentutkimus. Tutkimusaineistoa on kerätty sekä kansantanssia käsittelevistä eri järjestöjen ja yhdistysten arkistoista että tanssintutkijoiden kirjoittamista artikkeleista ja tutkimuksista. Kansantanssia on tarkasteltu pääasiassa suomalaisesta näkökulmasta. Lisäksi on kuvattu yleensä tanssimista ja tanssimiseen liittyviä ilmiöitä. Keskeisimpiä tarkastelukohteita tanssin näkökulmasta tässä selvityksessä ovat tanssien monimuotoisuus- ja ilmeisyys, eri tanssilajien yhdistämismahdollisuudet ja uusien tanssimuotojen huomaaminen. Tanssintutkijoiden kohdalla tarkastellaan yhteistyön mahdollisuuksia ja sen kehittämistä pohjoismaisessa kontekstissa.

Kansantanssin yhteistapahtumat ovat sekä oman maan tanssiperinteen esilletuomista ja esittämistä että myös muiden naapurimaiden tansseihin tutustumista. Näissä tanssitapahtumissa on sosiaalisilla kontakteilla ja yhdessäololla keskeinen tehtävä pohjoismaisen yhteistyön ja pohjoismaisen tanssikulttuurin säilymisen kannalta. Yhteistyötä pidetään tarpeellisena ja monella tavalla merkityksellisenä sekä tanssiryhmien että myös tutkijoiden kannalta perinteen säilyttämisen ja jatkuvuuden näkökulmasta.

2 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää ja määritellä, mitä on tanssi ja kansantanssi. Lisäksi esitellään ja tarkastellaan kansantanssijoiden pohjoismaisia suurimpia tanssitapahtumia sekä kansantanssintutkijoiden yhteistyöfoorumeita. Tanssijat ja tutkijat ovat omalta osaltaan keskeisiä toimijoita kansantanssin tutkimuskentässä. Molempia osapuolia tarvitaan, kun tehdään selvityksiä kansantanssitapahtumista ja -toiminnasta. Kun on kysymys pohjoismaisista kansanperinteestä ja kulttuurista, niin silloin tanssijat ja tutkijat ovat tasavertaisesti mukana ja kiinnostuksen kohteena tässä selvityksessä.

2.1 Tutkimuskysymykset

Tässä kuvailevassa tutkimuksessa haetaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin

- 1) Mitä on tanssi ja kansantanssi ja millaisia erilaisia määrittelyjä on löydettävissä?
- 2) Millaisia yhteisiä kansantanssintapahtumia on tanssijoille Pohjoismaissa?
- 3.) Millaisia yhteistyöfoorumeja on kansantanssintutkijoille Pohjoismaissa?

Näihin tutkimuskysymyksiin haetaan vastauksia erilaisista tanssista ja kansantanssista tehdyistä määritelmistä, eri perinne- ja kansantanssialan järjestöjen ja yhdistysten arkistotiedoista sekä pohjoismaisten tutkijoiden toimittamista julkaisuista ja artikkeleista. Kuvailevassa tutkimuksessa on tarkoitus tuoda esille se, mitä pohjoismainen yhteistoiminta on lähinnä kansantanssiryhmille suunnatuissa tanssitapahtumissa ja millaisia yhteistyöfoorumeita on tanssintutkijoille.

2.2 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineisto on koottu kansantanssialan tai niitä lähellä olevien järjestöjen arkistoista, muistiinpanoista ja tiedonannoista sekä pohjoismaisten kansantanssintutkijoiden toimittamista julkaisuista ja tutkijoiden kirjoituksista. Tässä tutkimuksessa tarkastelun lähtökohtana on tanssin ja kansantanssin määrittely ja kansantanssin yhteiset tapahtumat sekä tutkijoiden yhteistyöfoorumit Pohjoismaissa. Tutkimusmateriaali on koottu arkistoista sekä alan kirjallisuudesta. Pohjoismaisia tanssitapahtumia ja tutkijoiden yhteistyötä käsittelevistä teoksista voi erityisesti mainita mm. Norden i Dans (Bakka & Biskop 2007), Dance and the Formation of Norden (Vedel 2011) ja Nordic Dance Spaces (Hoppu & Vedel 2014). Tutkimuksessa selvitetään pohjoismaisia kansantanssitapahtumia melko yleisellä tasolla. Suurimmissa maissa (Ruotsi, Norja, Suomi ja Tanska) Nordlek-tapahtumia järjestetään säännöllisesti ilman osanottajamäärien rajoituksia. Islannissa, Grönlannissa ja Färsaarella järjestetään pienimuotoisia tapahtumia, joissa on rajoitettu osallistujamäärä, jolloin kaikki halukkaat kansantanssiryhmät eivät voi osallistua niihin. Vuonna 2019 pidetään ensimmäistä

kertaa Ahvenanmaalla pienimuotoinen yhteistanssitapahtuma. Liitteenä (liite 1 ja 2) on luettelo tapahtumista.

3 Tanssin ja tanssimisen yleisiä piirteitä

Tanssi on luonnollinen jokaisen yhteisön kulttuuriin ja elämään kuuluva ilmiö jollakin tavalla. Jokainen tanssiva henkilö on oman tanssillisen liikuntansa luoja ja toteuttaja. On erilaisia tanssin genrejä ja niissä tarkkoja määritelmiä ja tyyli vaatimuksia, mutta varsinaisessa tanssin toteutumisessa jokaisen tanssijan ja toimijan oma kokemus, oma liikkuminen, omat ajatukset ja tunnetilat tulevat erilaisina ja yksilöllisinä ilmaisuina esille (Allenby-Jaffe 2006; Nilsson 1998). Yksin tanssiminen, paritanssit ja ryhmässä tanssiminen ovat kaikki eri tavalla toteutettuja suorituksia. Ryhmässä tanssiminen on yhteisöllisyyttä ja siinä ryhmän tanssi on kokonaisuus ja yhteinen suoritus, jolloin esitys rakentuu sovituista liikesarjoista. Kuitenkin tanssija on aina yksilö ja tekee yhteisetkin asiat oman persoonallisuutensa mukaisesti ja omilla liikunnallisilla edellytyksillään. Kansantansseissa tällaisia yksilöllisiä kansanomaisia tyyliä on paljon. Paikallisuus on tuonut näihin tyyliin omat piirteensä ja variaationsa. (Ala-Könni 1982; Nilsson 1998; Vedel 2011.)

Tanssia voidaan tutkia ja sen muotoja ja ilmentymiä voidaan kuvata, mutta yksiselitteisesti ei kuitenkaan voida sanoa, milloin tanssi on aidointa ja mikä on ns. ”oikeaa” tanssia. Kaikki eri muodot ovat yhtä oikeita ja arvokkaita tutkimuksen kannalta (Niemeläinen 1982). Tanssit ja niiden lähtökohdat ja näkökulmat ovat erilaiset ja eri konteksteihin liittyviä. Tanssintutkijat selvittävät ilmiöitä, genrejä ja aikakausia ja tekevät niiden pohjalta kuvauksia ja määritelmiä.

Tanssi on merkityksellistä tanssijan lisäksi myös katselijalle, seuraajille ja dokumentoijille sekä kaikille niille, jotka ovat jollakin tavalla mukana ja osallisina. Tansseista tehtyjen analyysien myötä myös asiasta kiinnostunut yleisö saa tietoa ja informaatiota tanssimisesta ja tanssitapahtumista (Ward 1997, 3). Kulttuurialueen toimittajat ja tanssikriitikot kirjoittavat tansseista erilaisissa julkaisuissa, joita tanssista kiinnostuneet henkilöt voivat seurata. Näin tanssikirjoitukset

laajentavat yleisesti tietoisuutta ja lisäävät omalla tavallaan ihmisten kokemuksia ja tietoa tanssin alueista (Ward 1997, 6-7). Tanssimisen verbalisointi on osoittautunut haasteelliseksi, koska ulkopuolisen tutkijan on vaikea tarkasti tietää tanssijan kokemuksia ja näkökulmia (Ward 1997, 13). Syvemmin asiaan paneutunut Ward (1997, 18-19) ilmaisee tanssin olevan enemmän osoitus elämäntavasta kuin pelkästä tanssimuodosta. Tanssi on kokonaisuus ihmisen elämässä ja sen merkityksellisyys on yksilöille voi olla suuri. Jos tanssijoita kysytään, mitä tanssiminen merkitsee, niin vastauksia on monenlaisia riippuen henkilöiden omista henkilökohtaisista kokemuksista ja individuaalisista näkemyksistä (Alenby-Jaffe 2006).

3.1 Näkökulmia tanssiin ja tanssimiseen

Kuten on jo aiemmin todettu, niin tanssia voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta ja lähtökohdasta. Yksi tapa on psykologinen lähestyminen tanssiin, joka on laaja-alainen ja jossa pohditaan syitä siihen, mikä saa ihmisen tanssimaan ja mistä tanssi on alkanut. Tanssiminen ihmisten omaehtoisena toimintana ja ilmiönä on tarkastelemisen arvoinen. Miten tanssi voidaan määritellä silloin, kun henkilö haluaa spontaanisti liikkua ja tanssia ilman mitään syytä? Tällaisia kysymyksiä on esitetty tutkimuksissa ja tanssia käsittelevissä kirjoituksissa. Tällaista omaehtoista ja itsestä lähtevää ilmaisua ei voi määritellä suoraan taidetanssiksi tai tietoisesti tehdyksi koreografiaksi. Kysymys on ihmisen liikunnallisesta tarpeesta ja tunteista lähtevästä ilmaisusta, jota ihminen voi tehdä oman valintansa mukaan omasta kokemastaan ilosta tai surusta. Osa kansantansseiksi kutsutuista tansseista on syntynyt lähteiden mukaan luultavasti tällä tavalla. Myös yhteisössä on perinteisiä syitä tai uskomuksia, joihin yksilöt reagoivat tanssimalla. Taustalla voi uskonnollisia riittejä tai pahan hengen karkoitusta tai vastakohtaisesti ilon tai onnistumisen näyttämistä. (Hellstam 1981; Polhemus 1993.)

Tanssin kategorioinnissa omaehtoinen spontaania tanssi on luokiteltu esim. yksilölliseksi liikkumiseksi rytmin mukaan ilman tarkkoja askeleita tai kuvioita (Grau 2007, 194-196). Tätä tanssin muotoa on kutsuttu primitiiviseksi tanssiksi. Seuraavaksi saman kirjallisuuslähteen mukaan on

luokiteltu esittävä tanssiminen, jossa toimitaan ennalta sovittujen rytmien, askelten ja kuvioiden mukaisesti, tätä sanotaan kansantanssiksi tai populaaritanssiksi tai sosiaaliseksi tanssiksi. Tässä tanssijat toteuttavat yhteisesti sovittujen säännösten mukaista liikuntaa ja taidonnäytteitä. Tanssiryhmässä jokainen tanssija kuuluu ryhmään ja tanssi ilmentää silloin yhteenkuuluvuutta ja se voi ilmaista myös tanssijan sosiaalista asemaa ryhmässä ja yhteisössä. Tällainen sosiaalinen ja yhteisöllinen tanssi on pienessä yhteisössä tapahtuvaksi yhteisölliseksi tanssiksi, jossa aikojen kuluessa tanssiin on muodostunut yhteisön kehittämiä ja valitsemia muotoja ja elementtejä. Kolmanneksi Grau (2007, 196) tuo esille abstraktisen esittävän taidetanssin, johon tanssijoilla on koulutus ja heitä voi sanoa ammattitanssijoiksi.

Kaupunkitanssit ja tanssit salongeissa

Tanssia on selvitetty myös kaupunkiasutuksen laajennuttua ja esim. kirjallisuudessa mainitaan ”city tanssit”, jotka on yhdistetty ihmisten vapaa-ajan viettoon. Lähdekirjallisuuden mukaan on epävirallisesti laskettu ja arvioitu, että esimerkiksi Britanniassa on noin viisi miljoonaa ihmistä (Thomas & Miller 1997, 89), jotka tanssivat viikoittain erilaisissa tanssipaikoissa ja -saleissa erikäisille järjestetyissä tilaisuuksissa. Englannissa mainitaan myös ”teetanssit” (tea dances) paikallisen erikoisuutena, joita varttuneemmat ihmiset harrastavat ja ylläpitävät 1920-luvulla alkanutta toimintaa (Thomas & Miller 1997, 104). Tällainen toiminta nähdään olevan henkilöille sosiaalista elämää, tuttujen ja uusien ihmisten tapaamista sekä elämänlaadun parantamista. Liikkuminen edistää myös muuta fyysistä hyvinvointia ja antaa musiikin ja liikkumisen lisäksi taidekokemuksia. Tanssiin osallistuvien ja tanssivien ihmisten määrää ei voi laskea tarkasti, koska tällaisia tilastoja ei ole virallisesti olemassa. (Thomas & Miller 1997,108.)

Tansseissa on ollut myös näkyvillä elitistisiä piirteitä kautta aikojen. Kirjallisuudessa kuvataan runsaasti sitä, miten aateliset ja korkeammat yhteiskunnalliset luokat ovat pitäneet arvossa enimmäkseen taidetanssia, balettia ja oopperaa. Näihin tilaisuuksiin ei tavallinen kansa ole päässyt osallistumaan, vaan on jäänyt ulkopuolelle. Tällaista segregointia voidaan tarkastella yhteiskunnallisesti myös eriarvoisuuden näkökulmasta. (Kolb 1993, 14-15.)

Kirjallisuudessa on kuvauksia ja kertomuksia tanssimisesta, politiikasta ja siitä, miten yhteiskuntaluokat ja tanssi on yhdistetty toisiinsa (Kolb 1993, 14-15). Joissakin maissa on julkinen tanssi ollut kiellettyä uskonnollisiin syihin vedoten tai tanssi on kielletty kokonaan esimerkiksi naisilta. Kirjallisuuden mukaan monissa sosialistisissa maissa yhteiset tanssit ovat olleet lähes pakollisia ja niitä järjestämällä on saatu esille näyttäviä ja suuria esityksiä. Mm. Saksassa on aikoinaan nuoriso määrätty ja sitoutettu suuriin massakansantanssiesityksiin. (Kolb 1993, 16-17; Jackson 1993, 206) Tanssia on luonnehdittu tällöin poliittiseksi. Valtioiden antamat avustukset ja määrärahat on kohdistettu valtion tarpeiden ja näkyvyyden turvaamiseksi, eikä kulttuurin ja perinteen esille tuomiseksi..

Tanssi osana ihmisoikeutta

On mielenkiintoista tarkastella myös ihmisten oikeutta valintojen tekemiseen ja vapauteen tanssimisen yhteydessä. Jackson (1993) tuo esille kirjoituksissaan ajatuksia siitä, miten tanssi liittyy ihmisoikeuksiin. YK:n ihmisoikeuksien artiklan 27 mukaan ihmisillä on oikeus omiin valintoihinsa kulttuurin ja taiteellisen toiminnan alueella omien mieltymysten mukaisesti. Monissa maissa tämä oikeus toteutuu, mutta maailmassa on valtioita, joissa valinta ei ole mahdollista uskonnollisten, diktatuurin tai muiden poliittisten syiden vuoksi. Brittiläinen tanssitutkija Marion Kant (Jackson 1993, 195) on todennut, että tanssi toteutuu kaikissa maissa, mutta ihmisoikeudet eivät. Kuten jo mainittiin, niin YK:n ihmisoikeuksien mukaan jokaisella on oikeus kulttuuriin ja vapaa-aikaan (YK:n ihmisoikeudet, artikla 27). Ihmisoikeuksien artikloissa ei varsinaisesti puhuta tanssista, mutta edelliseen viitaten sitä voidaan pitää yhtenä ihmisoikeuksiin kuuluvana ilmiönä. Tanssi liittyy oleellisesti ihmisten identiteettiin ja sen säilymiseen (Jackson 1993, 202). Jokaisessa etnisessä ryhmässä on erityispiirteitä, joita yksilöt oppivat enkulturaatioprosessissa. Yksi näistä identiteettiin liittyvistä piirteistä on oman etnisen ryhmän kulttuuri ja perinne. Eri ryhmien traditioissa on juhliin liittyviä rituaaleja ja erilaisia muita erityisiä tapahtumia, kuten esimerkiksi maamiotanssit, leikit eri vuodenaikoina ja hää- ja hautajaisrituaalit. Jokainen ryhmään kuuluva oppii ne kasvuympäristössään ja olemalla mukana näissä tapahtumissa. Tämä oppimisen oikeus on jokaisella ihmisellä. Jacksonin (1993,203) mukaan jokaisella tanssijalla on inhimillisyyden ja ihmisoikeuksien mukaan oikeus valita

oma ja itselle sopiva tanssin genre ja tanssimisen muoto. Myös pohjoismaisessa kirjallisuudessa tuodaan esille ajatuksia tanssista ja demokratiasta sekä sen toteutumisesta (Hammergren 2011).

4 Suomalainen kansantanssiperinne ja tanssin määrittelyä

Tansseja, kansantansseja, tanssimista ja esityksiä voidaan määritellä eri näkökulmista ja tieteenalojen periaatteiden mukaisesti monella tavalla. Yhteistä yhtä tarkkaa määritelmää ei ole olemassa, on vain monta erilaista näkökulmaa (Nilsson 1998). Kansantanssia voidaan luonnehtia tavallisten ihmisten toiminnaksi, jossa näkyy yksilöllinen ilo ja nautinto. Tanssi on liittynyt ihmisten juhliin, vapaa-aikaan ja erilaisiin rituaaleihin. Tanssi on syntynyt perinteisissä yhteisöissä, joissa on ollut tarve yhdessäoloon ja liikunnalliseen ilmaisuun. (Niemeläinen 1983)

Jaana Parviainen (1994) on määritellyt tanssia ja tanssin tutkimuksista seuraavasti: ”Tanssin tutkimuksen ongelma koskee tanssin erityistä luonnetta, johon muilta tieteen aloilta lainatut teoriat ja menetelmät eivät sellaisenaan sovellu. Tanssia voidaan tutkia monilla eri tieteen osa-alueilla kuten estetiikassa, sosiologiassa, uskontotieteessä, antropologiassa, filosofiassa jne.” Tanssitutkimukselta puuttuu tutkimusperinne, jonka edellytyksenä olisi tanssista itsestä käsin syntyneet metodit ja teoriat. Tanssimme kuuluu liikkuvan ihmisen maailmassa olemiseen. Tanssin kautta ihmisen on vuorovaikutuksessa elämismaailman tavalla, joka on mahdollista vain tanssissa.”

Edellisen lainauksen lisäksi Parviainen jatkaa vielä: ”Tanssia voidaan tutkia monesta eri näkökulmasta ja monella eri tieteen alueella. Tanssin tutkimus painottuu lähinnä kahteen tutkimukselliseen alueeseen: 1) Estetiikkaan ja taiteen tutkimukseen ja toisaalta 2) antropologiaan. Tällä tutkimuksellisella jaolla on juurensa länsimaisessa tanssikäsityksessä, jossa erotetaan taidetanssi ja sosiaaliset tanssit toisistaan eli tehdään jako esittävän ja ei-esittävän tanssin välillä.” (Parviainen 1994; 1999.)

Judith Lynn Hanna (1987) puolestaan määrittelee tanssin inhimilliseksi käyttäytymiseksi, joka koostuu tanssijan kannalta tarkoituksellisesta, tahallisen rytmikkäistä ja kulttuurisesti

muodostuneista sanattoman kehon liikkeiden jaksoista, jotka eivät ole tavanomaisia motorisia toimintoja, vaan liikkeillä on luontaisia ja eettisiä arvoja. (Hanna 1987).

Hanna käyttää käsitteitä etninen tanssi (ethnic dance) ja kansantanssi (folk dance). Tanssi on etnistä silloin, kun se liittyy selvästi etnisen ryhmän sosiokulttuurisiin traditioihin. Etnisellä ryhmällä on yhteinen kulttuuritraditio ja alkuperään pohjautuva identiteetin tunne ja sen jäsenet muodostavat alaryhmän suuremmassa yhteisössä. Käsite "kansantanssi" merkitsee yhteisöllistä ilmaisutapaa (communal dance) ja siihen ei välttämättä liity etnisyyden periaatetta. Kuitenkin sekä etninen tanssi ja kansantanssi voivat olla yhteisöllisiä tansseja, rituaalitanseja tai teatraalisia tansseja. Etninen tanssi voidaan ymmärtää kansantanssin alaryhmäksi. (Hanna 1993; Hanna 1996.) Kronologisesti suomalainen kansantanssi voidaan Rausmaan (1997) ja muiden tanssia tutkineiden mukaan ajallistaa seuraavasti: kalevalaiset laulu- ja ketjutanssit, piirileikit, kuviotanssit neliössä ja riveissä ja paritanssit. Monien tanssien alkuperä on alkuperältään länsi- ja keskieuropalainen tai idästä Suomeen tullut, jotka ovat sitten saaneet paikallisia piirteitä, kun ihmiset ovat ottaneet ne käyttöönsä. Tanssin ympärille on muotoutunut vähitellen laulu, musiikki, rytmikka, jolloin siihen on liittynyt paljon erilaista osaamista ja muuta ilmaisullista taitoa.

Petri Hoppu (1999) määrittelee kansantanssia seuraavasti: "Kansantanssi-käsite syntyi kansallisromantiikan aikana 1700- ja erityisesti 1800-luvuilla. Itse kansa eli rahvas ei tällaista käsitettä tuntenut: se tanssi, hyppäsi tai kisaili, mutta ei tanssinut kansantansseja."

Kun kansallisaate levisi ja ylempi kansankerrostuma alkoi pitää tärkeänä kansankulttuuria, alkoi kiinnostus kohdistua myös tavallisen kansan toimintojen ja perinteen tallentamiseen. Keruutyön tuloksena saatiin talteen tarinoita, kertomuksia, satuja, pukuja ja myös tansseja. Kansantansseihin vaikutti suuresti sivistyneistön innostus ja sen esteettinen ja aatteellinen näkemys. Tanssien keräämisessä tehtiin kerääjien omien näkemysten mukaisia valintoja, joita sitten muokattiin vielä uudenlaiseen muotoon. Hoppu (1999) tuo esille, että mm. ruotsalainen balettimestari A. Selinder loi näkemiensä kerättyjen tanssien pohjalta omia ja hänen makuunsa sopivia koreografioita. Keräämisen alkuvaiheissa ei pidetty tärkeänä tanssien alkuperää, vaan haluttiin korostaa niiden kansallista luonnetta. (Hoppu 1999; Hoppu 2011.)

Suomessa kansantansseiksi vakiintuivat 1900-luvun alussa tietyt tanssit. Näistä tansseista suuri osa

noudatti alkuperäisiä muistiinpanoja, osa taas oli enemmän tai vähemmän muokattuja ja osa kokonaan uusia koreografioita. Kaikkia kerättyjä tansseja pidettiin perinteisinä tansseina, vaikka tansseihin oli tehty koreografisia muutoksia ja lisätty uusia elementtejä. Koko kerättyä aineisto pidettiin kuitenkin perinteisenä tanssina, ja tanssien koreografisesta taustasta ei mainittu mitään.(Hoppu 1999; Rausmaa & Rausmaa 1997.)

Kansantanssi voidaan nähdä menneiden vuosisatojen tanssiperinteeseen pohjautuvana, mutta toisaalta taas uudistuneena nykyilmionä. Nykyään kansantanssi on esillä esitystansseina sekä harrastajien että myös ammattilaisten piirissä. Kansantanssit voivat olla perinteen pohjalta ja muistiinpanojen mukaisia tansseja, perinteen mukaan laadittuja kansantanssikoreografioista tai uusia tansseja, jotka ovat koreografien suunnitelmia kokonaisuuksia. Näillä eri lähtökohdista syntyneillä esitystansseilla on yhteisiä piirteitä, joita voi nähdä liikekielestä ja tanssityylistä. Esitykset voivat olla erilaisia tanssijoiden tulkintojen ja suoritusten perusteella. Uudemmissa esitystansseissa tanssijat ovat taitavia ja usein tanssikoulutuksen käyneitä henkilöitä. (Hellstam 1981; Nilsson 1998; Seppänen 1996; Hoppu 1999; Vedel 2011.)

Aikaisemmin on jo todettu, että kansantanssia on vaikea ja lähes mahdotonta määritellä yksiselitteisesti. Myös (Hoppu 1999) toteaa kirjoituksessaan samansuuntaisesti ”Selityksiä on monia ja ne riippuvat siitä, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Tanssijan määritelmät perustuvat omakohtaisiin ja hyvinkin subjektiivisiin kokemuksiin, kun taas tutkijoiden määrittelyt perustuvat laajemmin tutkittavaan ilmiöön. Siis määrittelyn ongelmaksi muodostuu monitahoisuus ja se, että yksimielisesti hyväksyttyä yhtä määritelmää ei ole kaiketi vielä löydetty”.(Hoppu 1999.)

Edellä mainittujen käsitteiden mukaan etninen tanssi voidaan katsoa vastaavan suomalaista 1800-luvun vaihteessa kiteytynyttä käsitettä kansantanssi silloin, kun kyseiset tanssit liittyivät suomalaisten sosiokulttuurisiin traditioihin tavanomaisessa elämänmenossa alkuperäisyhteisössä. Yhteisön jäsenet omaksuivat tanssit sosiaalisten kokemusten kautta ja tanssien välityksellä voitiin oppia kulttuurin rakenteita, arvoja ja normeja sekä kanavoida tunneilmaisua. Kussakin paikallisyhteisössä oli tansseja koskevaa kollektiivista tietoa, mikä samalla sisälsi tanssimista koskevan normiston, jonka mukaan myös uudet tanssitavat saivat paikallisen sävyn. Tämä kollektiivinen tieto oli osa sukupolvelta toiselle siirtyvää perinnettä.(Nilsson 1998; Niemeläinen

1982; Warme 1996; Fiskvik & Bakka 2011.)

Perinteisten tanssien siirtyessä näyttämölle niiden yhteys alkuperäisyhteisöön on katkennut. Myös tanssiyhteisön rakenne on muuttunut. Kun etnisen tanssiyhteisön jäsenillä oli homogeeninen traditiotausta, niin näyttämötilanteissa tanssiyhteisön jäsenten traditiotausta ei ole välttämättä yhtenäinen. Tanssiyhteisön muuttumisen myötä tanssien merkitys muuttui. Näytöstilanteissa katsojille voi muodostua yksipuolinen, lähinnä ehkä liikuntaan ja suoritukseen liittyvä käsitys nähdystä tansseista, jolloin tanssit eivät enää kuulu suoranaisesti etniseen tanssi-käsitteen piiriin. (Niemeläinen 1993.)

Näyttämöille tuodut kansantanssit ovat uudessa tilanteessa ja tällöin pitää kehittää myös tansseja koskevaa uutta normistoa ja käsitteistöä. Lähtökohtana pidetään etnistä perinnettä: tanssit pyritään tulkitsemaan alkuperäisyhteisöissä vallinneita muotoja seuraten. Uuteen tarkasteluun on noussut kysymys, miten etnisiä tansseja voidaan esittää toisessa kontaktissa niin, että esitystapa noudattaisi alkuperäisyhteisön piirteitä ja tyyliä sekä se, että tanssien välittämä tieto etnisestä taustasta olisi oikeaa ja luotettavaa. (Nilsson 1998; Niemeläinen 1993.)

Edelliset jo klassikoiksi muodostuneet määritelmät avaavat tanssin ja tanssimisen ydintä ja sen pohjalta voi päästä tanssimisen ja tanssin ymmärtämisessä eteenpäin. Suomalaisia kansantansseja on ollut kauan samoin kuin muissakin Pohjoismaissa. Historiaa tarkastellessa on tuotu esille erilaisia vaiheita ja muutamat niistä ovat muodostuneet merkittäviksi kohdiksi kansantanssien alkuperien selvittämisessä. Historiasta on saatu paljon tietoa kansojen vaelluksista, tanssien levinneisyyksistä, uusista vaikutuksista ja virtauksista, ylemmän säädyn tanssien kulkeutumisesta tavallisen kansan keskuuteen ja muista tansseihin vaikuttaneista tekijöistä. (Warme 1996.)

Suomessa on selvitetty ja tuotu esille se, miten perinteinen suomalainen kansantanssi on jaettu alueellisesti omiin luokkiinsa; on puhuttu itä-suomalaisista tansseista, joissa on idästä tulleita ja tunnistettavia piirteitä. Yleisuomalaiset tanssit ovat rajoittuneet maan sisäalueelle ja länsi-suomalaiset on rajattu Länsi-Suomen rannikkoalueelle lähinnä ruotsinkieliselle alueelle. Toinen merkittävä jako on ollut aikakerrosten mukainen; ensin on ollut kalevala-aiheiset piiri- ja laulutanssit, sitten kuvio- ja kontratanssit ja sen jälkeen paritanssit. Muita yleiseurooppalaisia tansseja ovat ns. salonkitanssit ja monet uusimuotoiset tanssit, jotka ovat lähellä taidetansseja.

(Rausmaa 1997.) Suomalaisia ja pohjoismaisia kansantansseja on ollut vuosisatoja ja niissä on tutkijoiden mukaan ollut monia eri vaiheita (Komulainen 1966; Lekare 1976). Kansojen maasta siirtymisen ja vaellusten yhteydessä tulleista uusista vaikutuksista ja virtauksista tanssit kulkeutuivat ylemmän säädyn tanssien kautta tavallisen kansan keskuuteen. Myös muut eri aikakausien vaikutukset juurtuivat kansojen totutun ja turvallisen tanssi rinnalle. (Hoppu 1999.)

4.1 Kansantanssit, taidetanssit ja koreografiat

Kansantansseihin tulee uusia piirteitä ja muutoksia kuten kaikkiin muihinkin kulttuurin ilmiöihin. Erityisesti koreografiat ja muiden tanssigenrejen vaikutukset ovat tuoneet uusia elementtejä kansantanssiesityksiin. Tanssi voi lähtökohdiltaan olla perinteinen, mutta näyttämölle ja katsottavaksi tuotuna se on uusi kokonaisuus ja poikkeaa monelta osin alkuperäisestä. (Nilsson 1998; Vedel 2011.)

Kaikilla tanssin ja kansantanssin muodoilla on oma oikeutuksensa olla esillä ja kaikkien ilmentyminen kunnioittaminen ja arvostaminen ovat ansaittuja. Monia kannanottoja on esitetty, mutta ne eivät voi lopettaa tai keskeyttää ajan tuomia muutoksia ja variaatioita. Muutokset kuuluvat samalla tavalla tanssin ja kansantanssin maailmaan kuten yleisesti yhteiskunnalliset ja rakenteelliset muutokset kaikkialla. Perinne ja historia säilyttävät muistissa monenlaisia asioita ja yhteisölliset tanssi-innovaatiot ja muutokset ovat tosiasioita. (Allenby-Jaffe 2006; Nilsson 1998; Gelbart 2006.)

Kansantanssit ovat yhteisöllisiä ja tekijät tuntemattomia, kun taas koreografiat ja näyttämöllä olevat tanssit ovat koreografien tuotoksia ja näin ollen tekijänoikeuksien periaatteiden mukaisia. Kansantanssit ovat kaikkien omaisuutta ja ne avaavat koko yhteisön perinnetaustaa ja ajatuksia, yhteistä elämää ja ovat olleet tarpeellisia identiteetin ja yhteisölle ominaisten tunnusmerkkien syntymisessä. Tanssikoreografioiden omistussuhde on erilainen ja tanssiteos on ensisijaisesti tekijän omaisuutta, jossa tanssijat ovat teoksen esittäjinä. (Niemeläinen 1982; Lehikoinen 2014; Nieminen 1996.) Kaikki eri tanssin genret ovat olemassa ja niillä on kulttuurien keskuudessa merkittävä tehtävä; ne yhdistävät, luovat kulttuurin perustaa, tuovat esille kulttuurisia piirteitä ja kertovat eri aikakausista.

Monet uudet kansantanssisuuntaukset ovat herättäneet keskustelua sekä kysymyksiä siitä, mitä ne ovat ja miten ne pitää luokitella. Muutoksia tarvitaan ja yksi merkittävä osa niistä on vakiintuneiden toimintojen uudelleen järjestyminen. Kansanmusiikissa on jo hyväksytty kansanomaisia laulu- ja äänenmuodostustapoja, jotka poikkeavat aikaisemmasta. Musiikissa on kysymys tyylistä. (Saha 1996; Gregory 2010.) Sama ilmiö näkyy myös kansantanssissa. Luopuminen vanhasta mahdollistaa uusia ratkaisuja. Yleensä kansantanssissa ryhmä on ollut yksilöä tärkeämpi, mutta nykyään usein yksittäinen tanssija voi nousta keskeiseksi. Koreografian idean voi nähdä tilanteena, jossa kehon liikkeet toimivat kommunikaatiovälineinä. Tavallisen kansan tanssimisessa tanssimuodot ja liikesarjat syntyvät totutuista tavoista, kun taas koreografi etsii oman tulkintansa tanssiteokselle. Tanssimuistiinpanot ja -tallenteet antavat koreografioihin aineksia ja uusia näkökulmia. Perinnetiedon ja dokumenttien avulla voidaan saada perusta ja pohja kansantanssin jatkumiselle ja sen omalle ja uudistuvalla ilmaisulle, jolla se erottuu muista tanssilajeista. (Lehikoinen 2014; Nieminen 1996; Parviainen 1999.)

Suomessa kansantanssi on sitoutunut eri järjestöihin, joissa tärkeimpinä voidaan mainita Nuorisoseurajärjestö, Suomalaisen Kansantanssin Ystävät, Karjalainen Nuorisoliitto, Setlementtinuorten liitto, Finlands Svenska Folkdansring sekä naisvoimistelujärjestöt. Nämä järjestöt ovat pitäneet kansantanssia keskeisenä osana toiminnassaan vuosikymmeniä ja ovat myös olleet sekä säilyttämässä että muuttamassa kansantanssin kuvaa ja perinteitä.

5 Tanssi ja kansantanssi tutkimuskohteena

Tanssia tutkivat antropologit eivät luokittele tanssia tiukasti eri luokkiin, vaan tarkastelevat tanssia kulttuurisena ilmiönä metodologisesti siten, että menetelmät sopivat eri tanssigenrejen kuvaamiseen. Tanssia ei kategorisoida, vaan se jaetaan kulttuurisena ilmiönä laajempaan havaintomaailmaan. (Grau 2007, 199.)

Tanssitoiminnan selvittäminen ja tutkiminen ovat jatkuvaa havainnointia, tarkastelua ja pohtimista. Kaikki eri näkökulmat ovat oikeutettuja ja jokaisella tutkijalla on myös oikeus erilaisiin lähestymistapoihin. Kaikilla on myös vastuu siitä, että tiedostaa, mistä on kysymys ja osaa tarkastella metakognitiivisesti ja perustellusti omaa toimintaansa. Tanssi ja tanssiminen ovat osa folkloristiikkaa ja perinnekulttuuria, johon jokainen voi osallistua oman tahtonsa ja valintansa mukaan. Etnografisen tutkimusnäkökulman mukaan tutkimus voi kohdistua tutkijan valinnan mukaan joihinkin ilmiöitä, joita hän haluaa selvittää. (Stokes 1997.) Tutkijalta odotetaan, että hän on sitoutunut tämän tiedesuunnan mukaan ja toimii siinä eettisten periaatteiden mukaisesti ja vastuullisesti. Tällöin saadaan luotettavaa ja relevantti tietoa. Tanssijan ja tutkijan tehtävät ja tarkastelunäkökohdat ovat erilaisia. Tietenkin voi olla myös niin, että tutkijalla on kaksoisrooli ja hän on sekä tanssija että tutkija samanaikaisesti. Tutkija on silloin tuntee tanssin hyvin ja hänellä siitä omakohtaisia kokemuksia. Tutkija voi olla myös täysin ulkopuolinen ja tekee vain asettamiensa kriteereiden mukaan havaintoja. Molemmissa rooleissa ja piirteissä on positiivisia puolia. Tutkittavan ilmiön omakohtainen kokeminen ja tunteminen ovat merkittäviä, samoin kuin ulkopuolisen tutkijan tarkat objektiiviset ja neutraalit havainnot tutkittavaa asiaa kohtaan. Tutkijan tehtävä on olla tasapuolinen ja hänellä on vastuu tutkimuksesta kaikissa tilanteissa. (Vakimo 2010; Olsson 2005.)

Tiede ja käytäntö ovat parhaimmassa tapauksessa toisiaan tukevia ja odotettava lopputulos on silloin onnistunut ja tasapainoinen. Perinteen tutkiminen ja folkloristiikka ovat tutkimusalueita, joissa ollaan lähellä ihmistä, koska niissä seurataan ihmisten toimintaa ja elämää. Tutkijan ja tutkittavan välinen vuorovaikutus on näkyvää ja läheistä, koska tietoa kerätään useimmiten haastattelu- ja havainnointitilanteissa. Grau (2007, 2003) mainitsee artikkelinsa lopussa, että tutkijat kuuntelisivat tarkasti tanssijoiden näkemyksiä ja kokemuksia ja selvittäisivät tanssigenrejä laajasti reflektoiden niitä vallitseviin olosuhteisiin erilaisissa konteksteissa. Grau pitää tärkeänä Grau kaikkien tanssijoiden kunnioittamista ja toivoo tutkijoiden etsivän tasapainoisen elämän piirteitä inhimillisen ja humanistisen ihmiskäsityksen näkökulmasta. (Grau 2007.)

5.1 Tanssiantropologia

Yleensä tanssia ja erityisesti kansantanssia voidaan luonnehtia ja määritellä monella tavalla. Kansantanssissa näkyy voimakkaasti liikunnallinen muoto, jossa on omaleimaisia taidonnäytteitä ja kulttuurin tuomia ainutlaatuisia ilmaisuja. Kansantanssi ilmaisee erityisesti etnisiä piirteitä sosiaalisuuden, paikallisten tapojen ja yhteisöllisyyden kanssakäymisen muotojen, musiikin (soiton, rytmin, laulun yms.), runouden ja kielellisten ilmaisujen kokonaisuuden sekä kaiken sosiaalisen vuorovaikutuksen, mitä yhteisössä vallitsee. Tanssiantropologiassa tutkitaan kaikkea tätä. Tanssi voidaan nähdä taidemuotona ja esittävänä taiteen lajina sekä myös sosiaalisena yhteisön ja eri ryhmien toimintana. (Metcalf 2018; Hämeenaho, Ylipulli & Suopajarvi 2018.)

Kuten Parviaisen (1994) näkemystä on jo aiemmin esitetty, ”Tanssin tutkimuksen ongelma koskee tanssin erityistä luonnetta, johon muilta tieteen aloilta lainatut teoriat ja menetelmät eivät sovellu”. Tästä syystä tanssien tutkimiseen tarvitaan omaa erityistä lähestymistapaa, jossa kaikki tanssiin liittyvät elementit ja näkökulmat voidaan ottaa huomioon. Kansantanssin tutkimus on suurelta osalta kulttuuriperinteen kontekstiin kuuluvaa ja ihmisten elämään monipuolisesti liittyvää selvitystä. Monissa maissa ja myös Suomessa tanssintutkimus hakee omaa tilaansa tutkimuksen kentässä. Koska tanssilajit ovat useissa kulttuureissa tiiviissä yhteydessä musiikkiin, on niiden tutkiminen nähty olevan luonteva osa etnomusikologiaa ja siihen liittyvää tutkimusta. Tanssiantropologinen tutkimus suuntautuu hyvin laajasti erilaisiin kohteisiin. Etnografista tutkimusta ovat täydentäneet historiallisen antropologian menetelmät. (Lehikoinen 2014; Hoppu 2000, Parviainen 1999; Hanna 1989; Merriam 1964.)

5.2 Kulttuurin, perinteen ja kansantanssin tutkiminen

Yleisellä tasolla herää kysymys siitä, miten kulttuuria yleensä voidaan määritellä ja tutkia mielekkäästi ja siten, että saadaan esille todellisia ja ”oikeita” tuloksia. Yhtä yksiselitteistä määritelmää ei ole, vaan aina konteksti vaikuttaa ja on määräävänä tekijänä. Kulttuurien tutkimus tarjoaa keinoja ymmärtää, tulkita, selittää ja hyödyntää kulttuuria ja sen eri muotoja. Yleisesti

sanottuna kulttuurilla tarkoitetaan kaikkea inhimilliseen elämään liittyviä toimintatapoja ja –muotoja. Ihmiset elävät elämäänsä omalla tavallaan, ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa ja etsivät yleensä elämälleen merkitystä. Ne ovat sanallisesti tai sanattomasti välittyvää tietoa, arvoja, uskomuksia ja toimintatapoja, jotka ihmiset jakavat yhteisen historian, kielen, elinympäristön tai muun sosiaalisen pääoman perusteella. Erään määritelmän mukaan kulttuuri on sosiaalisen keksimisen tulosta, ei biologisen periytyminen ja se siirtyy ja pysyy voimassa vain tiedonvälityksen ja oppimisen avulla. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018; Åström 2005.) Kulttuurien tutkimus on kulttuuristen tuotteiden eri ilmenemismuotojen ja niihin liittyvien merkitysten tutkimista. Kulttuurintutkijalla on käytössään useita keinoja kulttuuristen ilmiöiden ymmärtämiseksi ja suhteuttamiseksi laajempiin prosesseihin. Tutkija syventää ymmärrystä ihmisten luomasta moninaisesta ja ainutkertaisesta kulttuurista. Tutkija etsii tietoja ihmisten toiminnasta ja elämästä saatujen tulosten ja selvitysten pohjalta ja pystyy siten vastaamaan moniin kulttuurisiin kysymyksiin. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018.)

6.3 Antropologia ja etnografia

Antropologiaa pidetään yläkäsitteenä kaikille ihmisistä ja ihmisen toimintaa tutkiville tieteenaloille. Antropologia voidaan jakaa luonnontieteellisesti suuntautuneeseen fyysiseen antropologiaan ja toisaalta erityisesti humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla harjoitettavaan kulttuuriantropologiaan. Fyysinen antropologia keskittyy ihmislajiin biologisena oliona ja lähestyy tutkimuskohdettaan esimerkiksi evoluution, genetiikan tai fysiologian näkökulmista. Kulttuuriantropologiassa taas tarkastellaan ihmistä olentona, joka on pystynyt kulttuurinsa avulla luomaan erilaisia yhteiskuntamuotoja, levittäytymään ympäri maapallon ja sopeutumaan kaikenlaisiin ympäristöolosuhteisiin. Kulttuuriantropologiaa voidaan siis pitää yläkäsitteenä, jonka alle sijoittuu lukuisia ihmistä kulttuurisena olentona tarkastelevia tieteenaloja, kuten sosiaaliantropologia, taidentutkimus, kielitiede, arkeologia, folkloristiikka, kansatiede ja uskontotiede. (Koskinen 2018; Metcalf 2018; Fingeroos, Lillbroänga-Annala, Koskihaara & Lundgren 2017.)

Jako luonnontieteellisiin ja humanistis-yhteiskunnallisiin ihmistieteisiin ei kuitenkaan ole

yksiselitteinen ja ehdoton. Tieteenalat eivät järjesty jäykän hierarkkisesti suhteessa toisiinsa, vaan ne muodostavat verkoston, jossa eri tieteenalat voivat toimia toistensa aputieteinä ja jossa tutkimus usein käytännössä sijoittuu alojen rajapinnoille. Kulttuuriantropologia voidaan määritellä myös suppeammin tieteenalaksi, jolloin se lähtökohdiltaan perustuu kulttuurien väliseen vertailuun ja sen tavoitteena on erilaisten nykyhetken ja myös menneisyyden kulttuurien ymmärrettäväksi tekeminen. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018.)

Etnografisen tutkimuksen kohteena ovat erilaiset kulttuuriset todellisuudet. Tavoitteena on kertoa ja tehdä ymmärrettäväksi, miten ihmiset elävät ja millaisena he kokevat elämäänsä; kulttuuria pyritään tarkastelemaan sisältä käsin. Etnografinen kenttätyö ei ole pelkästään aineistojen systemaattista tuottamista, vaan tutkija on usein myös tulkitsija. Tutkijan pitäisi esittää tutkimuskohteensa ja -tuloksensa niin, että myös tutkittavat itse tunnistavat niistä omansa. Nykyään tutkijat eivät yksipuolisesti kerää aineistoaan, vaan muodostavat ja tuottavat merkityksiä yhdessä tutkittavien kanssa, jolloin kenttätyö muodostuu dialogiseksi. (Jouhki & Steel 2016.)

Etnografia on joustava tapa tehdä tutkimusta ja siinä käytetään monenlaisia aineistoja ja informaationa ja datana. Perusmenetelminä ovat havainnointi ja haastattelu, jotka muodostavat osallistuvan havainnoinnin menetelmän. Lisäksi voidaan käyttää esimerkiksi kyselyjä, teemakirjoittamista tai visuaalisia menetelmiä. Etnografinen tutkimusprosessi on ensisijaisesti tutkimusongelman, menetelmän ja aineiston vuoropuhelua. Käytetyt menetelmät ovat tutkijan työkaluja, joista valitaan parhaiten sopiva tutkimustilanteen mukaisesti. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018.)

6 Etnografinen tutkimus kansantanssin alueella

Etnografiaa on kokoava nimitys erilaisille kulttuuria sisältäpäin lähestyville tutkimuksille. Termin etuliite "etno" viittaa kansaan, "grafia" puolestaan kreikan graphein-sanaan, joka merkitsee kirjoittamista (vrt. fenomenografia).

Etnografi pyrkii tarkastelemaan, kuvailemaan ja ymmärtämään tutkimaansa kohdetta osallistumalla sen piirissä elävien ihmisten arkeen. Etnografista tutkimusta voidaan tehdä monilla

tieteenaloilla ja monesta näkökulmasta (Eskola & Suoranta 2000, 103-110). Alkujaan etnografiat ovat olleet tutkijan näkökulmasta tehtyjä vieraiden kansojen kuvauksia; ihmisten ja kulttuurinpitkäaikaista vertailevaa kenttätutkimusta. Keskeistä etnografiassa on tutkijan osallisuus, tutkimuksen ajallinen pitkäkestoisuus ja kulttuurin kontekstin huomioiminen. Tutkijan toiminnassa painottuu reflektio ja eettisyyden pohtiminen (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018.)

Etnografinen tutkimus voidaan koota myös historiallisista dokumenteista ja kirjallisuudesta. Etnografioiden luomisessa ei käytetä kokeellisia menetelmiä, vaan ne perustuvat tutkijan havaintoihin ja omiin henkilökohtaisiin tulkintoihin. Todellisuudessa on useita etnografioita, jotka ovat myöhemmin paljastuneet tekijöidensä väärennökseksi tai muuten virheelliseksi. Etnografisessa tutkimuksessa tutkijalta vaaditaan eettisten periaatteiden noudattamista sekä erityisen tarkkaa tutkimusmoraalia, jotta saatuja tuloksia voidaan pitää luotettavina. (Lappalainen 2007.)

Tanssissa ja kansantanssin tutkimusmenetelmissä käytetty menetelmä on usein etnografinen tutkimus, jossa kuvataan seikkaperäisesti tutkimuskohdetta ilmiönä ja useimmiten sen kontekstia kokonaisuudessaan. Etnografinen tutkimus on tutkimusstrategia, jonka tavoitteena on kuvata ja selittää ihmisten toimintaa heidän ympäristössään tai ryhmän jäsenten omia tulkintoja ja käsityksiä ympäristöstään ja toiminnastaan. Tavoitteena on tutkimuskohteen kokonaisvaltainen ymmärtäminen ja kuvaaminen, mikä perustuu ihmisten ja ympäristön monipuoliseen havainnoimiseen ja seikkaperäiseen selvittämiseen. Havainnoiminen, keskustelu tai haastattelu tapahtuvat yleensä konkreeteissa vuorovaikutustilanteissa tutkittavien ihmisten kanssa tai henkilöiden kirjoittamien materiaalien välityksellä. Etnografisen tutkimusstrategian painopisteet voivat vaihdella tutkijan omasta kulttuurisidonnaisesta roolista riippuen ja siitä, onko tutkija ulkopuolinen observoija vai intensiivisesti osallistuva toimija. Etnografista tutkimusta voidaan toteuttaa ja täydentää erilaisilla laadullisilla analyysimenetelmillä. (Järvinen & Järvinen 2004.)

Etnografiselle tutkimukselle yksi tyypillinen piirre on jo aiemmin mainittu pyrkimys kokonaisvaltaisuuteen. Samalla kertaa tutkimuksessa kuvataan koko kulttuuri mahdollisimman laajasti, sen sijaan, että sitä tarkasteltaisiin ihmisten käyttäytymisen yksittäisinä ilmiöinä esimerkiksi laboratorio-olosuhteissa. Suomessa sanaa käytti ensimmäisenä Antero Warelius

artikkelissaan vuonna 1847 ”Bidrag till Finlands kännedom i ethnographiskt hänseende”.

Etnografia on lähestymistapa, joka tutkii kulttuurin ilmiöitä erityisesti sen omista lähtökohdista. Etnografian määritelmät vaihtelevat näkökulmasta riippuen, mutta yhteistä niille on pyrkimys analysoida monipuolisesti kulttuurisia prosesseja ja toimijoiden niille antamia merkityksiä. Se voi olla kuvaus esimerkiksi kansasta, kulttuurista tai yhteisöstä. Lähdekirjoissa on mainintoja, että alkujaan etnografista tutkimusta on tehty länsimaisesta näkökulmasta ja kohteena on ollut jokin vieras, eksoottisena pidetty kulttuuri. (Jouhki & Steel 2016.) Tämä näkökulma on tämän päivän tutkijalle melko vieras, koska tutkijan moraalinen ja eettinen lähestyminen pitää olla asiallista, neutraalia, oikeudenmukaista ja totuudenmukaista. Tutkijan tehtävänä on esittää asioita ja faktoja ja erilaisia ilmiöitä täysin puolueettomasti (Vakimo 2010.)

Etnografisessa tutkimuksessa tutkijan oma osallistuminen tutkittavan yhteisön elämään on oleellista ja merkittävää. Tutkijan on oltava tutkittavien arjessa jollakin tavalla läsnä tai tietoinen, jotta hän pystyisi ymmärtämään ja kuvailemaan tutkittavan kulttuurin erityispiirteitä. Tutkimuksen vaiheet (tutkimusaineiston kerääminen, analysointi, tulkinta, teoretisointi jne.) kulkevat limittäin ja kiinteästi yhdessä. Tutkija voi tehdä analyysiä jo kentällä, jotta olennaiset asiat erottuvat ja niihin palaaminen myöhemmin on helpompaa. Etnografinen tutkimus on yhteiskunnallisesti merkittävää ja sillä saadaan näkyväksi kulttuurisia eroja. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2018.)

Tanssin ja kansantanssin alueella etnografinen tutkimus on perusteltua. Menetelmä on joustava ja avoin monenlaisille ilmiöille. Tansseissa on monenlaisia kerrostumia ja muotoja ja siitä syystä etnografinen lähestyminen on toimiva monessa tilanteessa.

6.1 Tutkimuseettisiä kysymyksiä

Etnografisessa tutkimuksessa eettisyyden huomioiminen on merkittävää. Tutkimus voi olla julkista tai yksityistä. Julkinen tutkimus voi tapahtua esimerkiksi kouluissa, kun taas yksityistä tutkimusta voidaan tehdä osallistumalla perheen elämään. Varsinkin yksityisessä tutkimuksessa eettisyyden pohtiminen on oleellista. Tutkijan tulee ottaa huomioon kulttuurin konteksti ja tietyt reunaehdot.

Etnografia voi tutkimusmenetelmänä olla työläs ja aikaa vievä ja se voi kuormittaa sekä tutkijaa

että tutkimuskohteena olevia henkilöitä tai yhteisöä. Kun tutkija on tietoinen menetelmään liittyvistä haasteista, niin hän voi etukäteen suhtautua asiallisesti tilanteen vaatimalla tavalla. (Vakimo 2010.)

Tutkijalta vaaditaan luotettavuutta ja rehellisyyttä tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa. Vaitiolovelvoite ja tutkimukseen osallistuvien anonyymisyys ja tietosuoja on turvattava. Perinnealan tutkimuksessa, missä henkilötiedoilla ja kontekstilla on merkittävä osuus, on oltava erityisen tarkkana siitä, että osallistuvat henkilöt itse ovat täysin tietoisia heitä itseään koskevista asioista (Koskinen 2018.)

Tanssin ja kansantanssin tutkimuksessa tutkija on lähellä ihmisiä ja heidän tanssillista toimintaa. Tutkijan odotetaan suhtautuvan hienotuntisesti ja asiallisesti kaikkiin tilanteisiin. Tutkijan on oltava avoin, rehellinen ja käyttää tutkimuksesta saatuja aineistoja ja tuloksia luottamuksellisesti oman tieteenalansa eettisten vaatimusten ja periaatteiden mukaisesti.

Kuula (2006) tuo teoksessaan esille Pietarisen esittämät yleiset vaatimukset, jotka pitäisi olla selviä kaikille tutkijoille. Näitä vaatimuksia ovat: Älyllinen kiinnostus, rehellisyys, tunnollisuus, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalinen vastuu, ammatinharjoituksen edistäminen ja kollegiaalinen arvostus. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeita luotettavuuden ja uskottavuuden lähtökohdista, joita tutkijoiden odotetaan noudattavan. Eettisesti hyvälle tutkimukselle on ominaista tieteelliset tiedot, taidot ja hyvät toimintatavat. Ohjeistuksessa korostetaan tutkijan ja koko tiedeyhteisön vastuuta ja tutkimuseettisten ja -moraalisten näkökulmien toteutumista (Kuula 2006.)

7 Pohjoismaiset kansantanssitapahtumat

Mielenkiintoista on pohtia, miten suuret tanssilliset yhteistapahtumat edistävät henkilöiden omaa tanssillista perinne kulttuuria ja identiteettiä etenkin silloin, kun tapahtumat ovat monikansallisia. Pohjoismaisuus on yksi nimittäjä pohjoismaiselle tanssiyhteistyölle. Pohjoismaissa on kansantanssin alueella paljon yhteisiä piirteitä ja monien selvitysten ja tutkimusten mukaan on

alueella paljon yhteisiä piirteitä ja monien selvitysten ja tutkimusten mukaan on nähtävissä, että monien pohjoismaisten kansantanssien alkuperä on lähtöisin Keski-Euroopasta. Tanssit ovat aikojen myötä kulkeutuneet Tanska ja Ruotsin kautta sekä Suomeen että Norjaan. Kuitenkin jokaisessa maassa tanssit ovat muotoutuneet omikseen ja saaneet tanssijoiden ja paikallisten perinteiden mukaisia omia piirteitä ja tyyliä. Esimerkiksi Islannin kansantanssit ovat yleispiirteiltään Pohjoismaiden omaperäisempiä ja ne pohjautuvat usein laulettuihin kertomuksiin. (Lähde)Pohjoismaisia kansantansseja). Pohjoismaisissa kansantanssin yhteisohjelmissä olevat islantilaiset tanssit ovat herättäneet mielenkiintoa muiden pohjoismaisten tanssijoiden keskuudessa erilaisuutensa vuoksi. (SKIP ry:n arkisto; Biskop 2007; Hoppu 2014; Bakka & Biskop 2007.)

Pohjoismaisissa yhteistanssitapahtumissa on elementtejä ja erilaisia tanssillisia kerrostumia, jotka suurissa tanssitapahtumissa tulevat tanssijoille tutuiksi. Samalla kun tanssitaan yhdessä, tulee tanssijalle uutta tietoa toisten maiden tansseista ja tämä mahdollistaa vertailua omien ja muiden maiden tanssien välillä. Yhteiset tapahtumissa esitettävät tanssit ovat kaikille osapuolille sosiaalisia ja yhteisöllistä kokemuksia mahdollistavia. Samalla tanssiryhmät saavat omiin ohjelmistoihinsa uudenlaisia materiaaleja ja tulevat tietoisiksi eri maiden tanssien tyyleistä ja piirteistä.(Biskop 2007; Bakka 2014.)

7.1 Nordlek ja Barnlek

Tässä tutkielmassa tarkastellaan kansantanssin ja -musiikin pohjoismaisia tapahtumia, joista vanhin ja merkittävin on Nordlek. Tutkimusaineisto on koottu arkistoiduista Nordlekiä koskevista tallenteista. (SKIP ry:n arkistot)

Nordlek on pohjoismainen tanssijoille ja kansanmuusikoille tarkoitettu yhteinen kansantanssitapahtuma ja siihen liittyvä kiinteä maiden välinen yhteistyö kansantanssin ja kansanmusiikin alueella on aloitettu 1920-luvun alussa, mikä on jatkunut säännöllisesti siitä lähtien.

Mukana ovat eri Pohjoismaissa olevat kansantanssialan järjestöt ja yhdistykset, jotka ovat ylläpitäneet yhdessä näiden suurten tapahtumien toteutumista ja mahdollistaneet sen

jatkuvuuden Biskop 2007; SKIP ry:n arkisto.)

Pohjoismainen kansantanssi- ja kansanmusiikitapahtuma, Nordlek-juhlatapahtuma järjestetään joka kolmas vuosi. Tapahtuma pidetään vuoroin Norjassa, Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa. Nordlek on pohjoismainen yhteistyöjärjestö puoluepoliittisesti sitoutumattomille keskusjärjestöille sekä pohjoismaisille järjestöille, joiden tavoite perinteisen pohjoismaisen kansankulttuurin edistäminen. Nordlek on pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tekemiseksi solmittu yhteistyösopimus ja sen tavoitteena on lujittaa pohjoismaisten kansojen välistä ystävyyttä sekä edistää perinteistä kansankulttuuria Pohjoismaissa. Nordlekin merkittävin yhteistyömuoto on yhteispohjoismainen kansantanssi- ja kansanmusiikitapahtuma NORDLEK. (Bergholm 1988; Hansen 1988; Biskop 2007; SKIP ry:n arkisto.)

Nordlek-toiminta perustuu 1920 alkaneeseen ja 1975 virallisesti vahvistettuun ja allekirjoitettuun pohjoismaisten kansantanssi- ja kansanmusiikkijärjestöjen väliseen yhteistyösopimukseen, joka on nimeltään Nordlek-sopimus. Sopimusta on täydennetty ajan kuluessa ja vuonna 2012 sopimus muutettiin järjestöksi, ja toiminnan taustalla on siitä lähtien ollut Nordlek-järjestö, joka koordinoi ja hallinnoi tapahtumia. Perussäännöissä mainitaan edelleen, että NORDLEK-niminen pohjoismainen kansantanssi- ja kansanmusiikkijuhla- tapahtuma järjestetään joka 3. vuosi. Tämän lisäksi Islannissa on järjestetty pienempi muotoisia tapahtumia ISLEIK ja Färsaarilla HAVLEIKUR epäsäännöllisin välein. Uutena tapahtumana on vuonna 2019 aloittava tapahtuma Ahvenanmaalla Ålek. (SKIP ry:n arkisto.) (Liite 1-2).

Vuodesta 1991 lähtien on järjestetty BARNLEK-tapahtuma alle 16-vuotiaille lapsille ja nuorille. Alkujaan tämä tapahtuma oli nimeltään Nordung, mutta vähitellen siitä muodostui NORDLEKIN esimerkin mukaisesti ja samojen periaatteiden pohjalta toimivaksi BARNLEK-tapahtumaksi. Alunperin lapset eivät voineet osallistua Nordlek-tapahtumiin ja siksi oli tarvetta kehittää lapsille ja varhaisnuorille oma tapahtuma. BARNLEKIN yksi keskeinen tavoite on välittää kansantanssin perinnekulttuuria, tutustua pohjoismaiseen tanssiperinteeseen ja turvata perinteen siirtyminen seuraaville sukupolville (Biskop 2007.)

Nordlek on järjestäytynyt kokoonpano ja sen korkein päättävä elin on neuvostokokous. Neuvostokokous nimeää hallituksen, joka on vastuussa neuvostonkokouksien välisestä

toiminnasta. Hallituksen alaisuudessa toimii eri toimikuntia, jotka vastaavat omaa alaansa liittyvistä asioista. Toiminnassa on kolme toimikuntaa: Lapsi- ja Nuorisotoimikunta, Kansantanssi- ja Kulttuuritoimikunta sekä Kansanmusiikkitoimikunta. Näiden toimikuntien tehtävänä on suunnitella ja kehittää toimintaa sekä järjestää toimialaansa kuuluvaa toimintaa (Bergholm 1988; Hansen 1988; SKIP ry:n arkisto.)

Nordlekin suomalaiset sopijaosapuolet ovat: Finlands Svenska Folkdansring, Finlands Svenska Spelamansförbund, Folkdansarna på Åland, Kansantanssinuorten Liitto, Karjalainen Nuorisoliitto, Suomalaisen Kansantanssin Ystävät, Suomen Kansanmusiikkiliitto ja Suomen Nuorisoseurat.

Näiden kahdeksan suomalaisen järjestöjen intressinä on ollut kansantanssijoille järjestettävien tapahtumien organisointi ja järjestäminen. Jokaisessa Pohjoismaassa on vastaava organisaatio, jonka tehtävät on määritelty yhteistyösopimuksessa. Jokaisessa maassa on kunkin maan ohjelmistosta vastaava tiimi ja pääohjaaja, jonka vastuulla on tanssitapahtumassa esitettävien tanssien ohjelmat ja ohjeistot, ryhmien ohjaajien informointi ja harjoittaminen, materiaalin levittäminen ja yhteistoiminta tanssimusiikista vastaajien muusikoiden kanssa. Nordlekin toiminnan tukena ovat jäsenmaissa toimivat kansalliset komiteat. Suomen Nordlek-komitea (Finlands Nordlek-komitee) toimii Kansanmusiikin ja Kansantanssin Edistämiskeskuksen (KEK) yhteydessä. Komitean muodostaa puheenjohtaja ja eri järjestöistä valitut jäsenet. Nordlekin suomalaisilla sopijaosapuolilla on edustus Nordlekin eri toimielimissä.

Kansallisen komitean tehtävänä on koordinoida tapahtumaa ja viestittää järjestöille päätetyistä asioista ja tiedottaa kaikesta tapahtumaan liittyvää. Myös Nordlek-toiminnan kehittäminen ja oman maan ehdotukset ja kannanotot on vietävä eteenpäin.

Nordlek-toiminnan päämäärä on varmistaa, että perinteinen kansankulttuuri saa oman, oikeutetun paikkansa kasvavassa pohjoismaisessa kulttuuriyhteistyössä, ja että yhteistyö kansantanssi- sekä kansanmusiikkitoiminnassa vahvistuisi ja kehittyisi ja saisi edellytykset entistä tiiviimpään yhteistyöhön. Lisäksi tavoitteena on kiinteä yhteistyö kansantanssi- sekä kansanmusiikkitoiminnan alueella ja uusien yhteistyömuotojen löytäminen. (Biskop 2007; Hoppu 2014; SKIPin arkisto).

Nordlek-toiminnan tavoitteet ja päämäärät on mainittu yhteisesti sovituissa ja hyväksytyissä asiakirjoissa ja niiden pohjalta voidaan todeta, että tavoitteissa on paljon perinteen säilyttämiseen ja yhteistyön kehittämiseen liittyviä näkökulmia. Tavoitteissa mainitaan mm. seuraavaa: Tavoitteena on -yhteisvoimin edistää perinteistä kansankulttuuria Pohjoismaissa tanssin, musiikin sekä kansallispukujen alueella, sekä näihin liittyvien käsityön, perinteiden sekä tapojen alalla. Tavoitteena on myös kansanperinteiden siirtäminen tuleville sukupolville ja pohjoismaisten kansojen välisen ystävyuden lujittaminen henkilökohtaisten yhteyksien kautta sekä pohjoismaisen kansankulttuurin foorumin luominen, ensisijaisesti juhlatapahtumien ja jäsenten välisten tapaamisten kautta. Näiden hyväksytyjen tavoitteiden mukainen toiminta edellyttää jatkuvaa suunnittelua ja kehittämistä sekä eri osapuolten näkemysten ja tarpeiden huomioonottamista ja yhteistyössä tehtyjä toteutuksia käytännön tasolla. (Biskop 2007; Hoppu 2014; HSKY:n arkisto)

7.2 NORDLEK-tanssijuhlat Suomessa

Suomessa on järjestetty ensimmäisen kerran tanssijuhlat Helsingissä vuonna 1934. Seuraavat Nordlekin juhlatapahtumat ovat olleet vuosina 1950, 1960 ja 1973. NORDLEK 1982 pidettiin Turussa ja NORDLEK 1997 tapahtuma oli Vaasassa ja NORDLEK 2009 Lahdessa. Seuraava NORDLEK 2021 järjestetään Tampereella. Pohjoismaisen lasten ja varhaisnuorten nuorten Barnlek-juhla oli ensimmäistä kertaa Lahdessa 1992 ja seuraava oli Lappeenrannassa vuonna 2005.

Suomi on isännöinyt ja järjestänyt tapahtuman omalla vuorollaan. Kaikki suomalaiset kansantanssijärjestöt ovat osallistuneet järjestelytöihin. Jokainen järjestö on myös rekrytoinut suuren määrän vapaaehtoisia alan harrastajia ja tukijoita erilaisiin järjestelytöihin ja tapahtuman toteutukseen. Tanssiryhmät ovat lisäksi osallistuneet juhlien aikana sekä tanssiohjelmien yhteisesityksiin, suomalaisten tanssien opettamiseen, illanviettojen järjestämiseen ja kaikkeen muuhun, mitä tapahtuman aikana tarvitaan (SKIP ry:n arkisto).

Tanssijuhlien kesto on 4-5 päivään ja lisäksi osallistujilla on matkustuspäivät, jotka pidentävät tapahtuman ryhmien osalta noin viikon mittaiseksi. Ohjelmat koostuvat yhteistanssiharjoituksista,

kansantanssikonserteista, eri maiden teemailloista, kirkkokonserteista, juhla-kulkueesta,

tapahtuman pääjuhlasta sekä monista perinnealueisiin liittyvistä aktiviteeteistä, seminaareista, käsityö-, tanssi- ja musiikkityöpajoista. Lisäksi osallistujilla on mahdollisuus osallistua järjestetyille retkille ja opastetuille kaupunki- ja lähiympäristökierroksille. Jokainen Nodlek-tapahtuma on luonnollisesti erilainen johtuen paikallisista olosuhteista ja paikkakunnan tarjoamista mahdollisuuksista. (SKY:n arkisto)

Osallistujamäärät vaihtelevat eri tapahtumakerroilla. Alkuaikojen tapahtumat vuosien 1920 - 1960 aikana ovat olleet melko pienimuotoisia, mutta jo 1970-luvulta alkaen osaottajien määrä on kasvanut suuresti. 1980-luvulla tanssijoiden määrät yleisesti Nordek-tapahtumissa ovat lähennelleet 7000 - 9000 osallistujamäärää. 2000-luvulla määrät ovat vakiintuneet noin 2000-3000 välille. Esimerkkinä Suomesta voi mainita, että Vaasassa vuonna 1997 oli n. 4500 tanssijaa ja Lahdessa vuonna 2009 vähän vajaa 3000. Viimeisin vuonna 2018 NORKLEK-tapahtumaan Falunissa Ruotsissa osallistui n. 2500 tanssijaa. Joka tapauksessa tapahtumaan on tuhansia osallistujia, mikä tekee tanssijuhlasta suurtapahtuman. (SKIP ry:n arkisto.)

Osallistujilta kerätään palautetta ja monet mukana olleet ovat kirjoittaneet matkapäiväkirjoja ja tehneet muistiinpanoja. Joitakin tällaisia tanssijoiden kirjoitelmia on julkaistu tanssialan järjestöjen toimittamissa lehdissä ja julkaisuissa. Jokaisesta tapahtumasta järjestäjät tekevät virallisia tilastoja ja raportteja ja niissä on myös palautetta ja kokemuksia osallistujilta. Systemaattista tutkimusta ja tarkkoja kyselyä ei ole, vaan kokemuksista kertominen ja niiden tallentaminen on ollut satunnaista. Yleisesti ottaen tanssijoiden kokemukset ovat olleet positiivisia ja myönteisiä varsinaisesta tanssiohjelmistoista ja yhteisestä tapahtumista, eri maiden tanssijoiden tapaamisista, illanvietoista ja pääjuhlista. Tyytymättömyys ja kriittinen palaute on kohdistunut useimmiten ulkoisiin järjestelyihin kuten esimerkiksi ruokailun sujuvuus, kaupungilla olevat bussikuljetukset, majoitusolosuhteet. Arkistoissa olevista kommentteista voi päätellä, että varsinainen tapahtumien sisällöllinen puoli on poikkeuksetta ollut osallistujien mielestä mieluista ja mielekästä. (SKIP ry:n arkisto.)

On huomattava se, että kaikki osallistajat eivät ole kertoneet kokemuksistaan. Usein matkakertomuksissa on kirjoittajiksi mainittu koko tanssiryhmä, jolloin kaikkien yksittäisten tanssijoiden kokemukset eivät tule selvästi esille. Saadut palautteet ovat suuntaa antavia.

8 Tanssintutkijoiden pohjoismaiset yhteistyöfooromit (NFF, NOFOD)

Pohjoismaisia tutkijoiden tapaamisia ja seminaareja on ollut aina Nordlek-tapahtumien yhteydessä jonkinlaisissa muodoissa ja kokoonpanoissa. Nordlek-toiminnan innoittamina tutkijat myös aloittivat yhteistoiminnan. Yhteistyön merkitys on suuri monella eri tavalla. Tavoitteellinen yhteistyö edellyttää asiaan sitoutuneisuutta ja tutkimusorientaatiota. Yhteistyössä on kysymys vastavuoroisuudesta ja yhdessä tehtävien asioiden ja vastuiden määrittelemisestä. Toiminnalle asetetaan yhteiset tavoitteet ja päämäärät, joita toteutetaan yhdessä. Erilaiset järjestäytyneet yhteisöt tai ryhmittymät laativat säännöt ja toimintaperiaatteet, joita noudatetaan. (Hoppu 2000; Urup 1988; Hoppu 2014.)

Koska tanssin ja kansantanssintutkijoita eri Pohjoismaissa on vähän, niin on luonnollista, että tutkijoiden yhteisöt ovat muodostuneet maiden rajojen yli meneviksi kansainvälisiksi toimikunniksi. Tästä syystä on oletettavaa, että tutkijoiden yhteisöt ovat merkittäviä ja kansainväliset yhteydet ovat tutkimusten kannalta oleellisia. Tutkijayhteisössä tutkijalla on mahdollisuus saada vertaistukea ja vertailukelpoisia aineistoja tanssin tutkimuksiin liittyvillä alueilla. (Urup 1988; Hoppu 2000; Hoppu 2014; Vedel & Hoppu 2014.)

Pohjoismaissa kansantanssin tutkimuksen alueella on ollut yhteisiä tapaamisia, seminaareja, konferensseja ja muuta yhteistyötä järjestyneesti monien vuosien ajan. Tarve ja innostus on lähtenyt kansantanssin yhteisten tapahtumien yhteydessä, ja siihen toimintaan liittyvästä organisoituneesta järjestelmästä. (Rausmaa 2007; Hoppu 2014.)

Vanhin ja ensimmäinen kansantanssintutkijoiden järjestäytynyt organisaatio on Nordisk förening för folkdansforskning-yhdistys (NFF). Myöhemmin perustettu pohjoismainen organisaatio Nordiskt forum för danskforskning (NOFOD) on tarkoitettu kaikille eri tanssintutkimuksen alueelle. Molemmat yhdistykset ovat toimineet aktiivisesti ja edistäneet tutkimustyötä. Yhdistyksissä on jäseniä jokaisesta Pohjoismaasta ja säännölliset tapaamiset ovat mahdollistaneet yhteistyön. Yhteistyö on nähty tärkeäksi erityisesti siksi, että kaikissa näissä maissa tanssintutkijoiden määrä on suhteellisen pieni ja myös kansantanssintutkijoiden kohdalla tilanne on sama.

Yhteistyömahdollisuudet ovat hyvät, koska tanssiperinne ja tanssitoimintojen muutos- ja kehitysvaiheet ovat hyvin samankaltaisia Pohjoismaissa. Kansantanssintutkijoiden kannalta naapurimaiden tutkijoiden tuki, tieto- ja taitotason laajentaminen ovat olleet keskeisiä tavoitteita yhteistyössä. Pohjoismaiselle yhteistyölle on myös suuri merkitys sillä, että Pohjoismaiden Neuvoston toiminnassa yksi keskeinen tavoite on kulttuurisen yhteistyön kehittäminen Pohjoismaissa, jolloin tanssintutkimus on tässä kontekstissa luontevasti mukana. (Hoppu 2000; Hoppu 2014.)

8.1 NORDISK FÖRENING FÖR FOLKDANSFORSKING (NFF)

Pohjoismaisessa yhteistyössä kansantanssintutkijoiden yhteistyöryhmässä NORDISK FÖRENING FÖR FOLKDANSFORSKINGin (NFF) asema virallistettiin ja yhdistys perustettiin vuonna 1977. NFF-yhdistys varmisti tutkijoille mahdollisuuksia tutkimustoimintaa sekä samalla se pystyi toimimaan virallisena tutkijoiden edustajana. Yhdistys pystyi hakemaan pohjoismaisia ja kansallisia kulttuurialueen avustuksia, pystyi esittämään virallisia kannanottoja ja edistämään tanssi- ja kulttuuriperinteeseen liittyviä asioita. Virallisuuden lisäksi tutkijoilla on mahdollisuus olla mukana tiedeyhteisössä henkilökohtaisten tutkimusintressien ja tutkimustavoitteiden mukaisesti. Tutkijat voivat tukea vertaiskollegoita järjestää yhdessä tapahtumia ja suunnitella tutkimushankkeita ja projekteja. Esimerkkinä tutkijoiden välisestä yhteistyöstä voi mainita, että NFF on julkaissut monia raportteja ja tutkimuksia, joissa on esitelty pohjoismaista kansantanssia ja -perinnettä. Kaikki Pohjoismaat ovat olleet tasapuolisesti mukana ja osallistuneet yhteistyössä tutkimuksiin ja muihin tiedeyhteisöllisiin tapahtumiin. (Urup 1988; Urup 2007.)

NFF on jatkanut vuosien aikana hyvin tuloksin merkityksellistä ja tavoitteellista toimintaansa. NFF:n toiminnassa on ollut monia tutkimusprojekteja, joiden tuloksia ja erilaisia näkökulmia on yhteisesti selvitetty säännöllisin väliajoin järjestetyissä seminaareissa ja muissa tapaamisissa. Tutkijoiden tutkimusintressit ovat kohdistuneet esim. tanssihistoriaan, uusiin tanssimuotoihin ja tanssien esityksiin. Useimmat tutkijat ovat tehneet näitä tutkimuksia muun työn ohessa ja vain muutama tutkija työskennellyt päätoimisesti tanssintutkimuksen alueella. Yhdistys on julkaissut vuosittain

journalin ja muita tutkimusmateriaaleja on yhteisesti koostetuissa julkaisuissa. (Urup1988; Urup 2007.)

Yhdistys on ollut myös eri maiden yliopisto-opiskelijoiden tukena ja keskustelua herättävänä toimijana. Tanssintutkimus on tullut opiskelijoille tutuksi jo opiskelun aikana ja he ovat voineet osallistua myös eri Pohjoismaissa järjestettyihin seminaareihin ja konferensseihin. Tällöin opiskelijat saavat mahdollisuuksia perehtyä tutkimusalueeseen ja tanssintutkimuksen kokeneempien tutkijoiden ja asiantuntijoiden kanssa.

8.2 NORDISKT FORUM FÖR DANSKFORSKING (NOFOD)

NOFON-yhdistys on toiminut monipuolisesti tanssin ja kansantanssin tutkimuksen, kehittämisen ja yhteistyön alueella. Tämä toiminta on laajapohjaista ja toiminnassa on mukana tutkijoita, tanssin ammattilaisia sekä myös harrastajia. Toiminnallinen pohja ja lähtökohdat ovat edellä mainittua NFF-yhdistystä laajemmat. Mukana on myös kansainvälistä verkostoitumista ja muuta tanssien tutkimukseen liittyvää yhteistyötä.

Näiden molempien virallisten yhdistysten merkittävänä toimintana ovat olleet julkaisut, joissa on selvitetty pohjoismaista tanssin- ja kansantanssin historian erilaisia vaiheita, näyttämötanssia, koreografioita, järjestötoimintaa ja muuta tähän kulttuuriperinteen alueeseen liittyvää.

NOFOD:n keskeinen ja konkreettinen työ on tutkijakonferenssien järjestäminen vuorotellen eri Pohjoismaissa, joista ensimmäinen on pidetty vuonna 1990 Kööpenhaminassa. Näissä konferensseissa eri tanssimuodot ovat olleet mukana ja eri tanssigenret ovat voineet tuoda tutkimuksiaan esille. Yhdistyksen merkitystä pidetään suurena, koska siinä eri tanssilajien asiantuntijat ovat yhdessä ja näin kaikki voivat olla tietoisia uusimmista kunkin tanssialueen. NOFOD-toimintaa on pidetty tärkeänä ja keskeisenä yhteistyöfoorumina Yhdistys on mukana myös kansainvälisessä toiminnassa, jolloin tämä laajentaa myös tutkijoiden yhteyksiä Pohjoismaiden ulkopuolelle. (Hoppu 2000; Hoppu 2014)

NOFOD-yhdistys koostuu monesta eri alueesta ja samalla yhteistyö eri toimijoiden välillä on mahdollista. Erilaiset projektit tuovat mukanaan myös uusia näkökulmia ja tutkimuskohteita.

Pohjoismainen tanssi- ja tutkimusalojen kulttuuri- ja perinnealueen yhteistyö on merkityksellistä ja kauaskantoista. Yhteistyö laajenee ja se sitoo toimijoita yhteen ja yhdistää tutkimuskohteita toisiinsa sekä antaa tutkijoille mahdollisuuksia uusiin näkökulmiin. Samalla pohjoismainen identiteetti ja yhteisöllisyys kehittyy ja vahvistuu.

9 Pohdintaa, yhteenvetoa ja tanssiperinteen tarkastelua

Tässä kuvailevassa tutkielmassa on käsitelty ja tarkasteltu tanssia, kansantanssia ja tanssiryhmille järjestettyjä pohjoismaisia kansantanssitapahtumia ja tanssin- ja kansantanssintutkijoiden yhteistyöfoorumeja. Pohjoismainen yhteistyö sekä tanssin että tutkimuksen alueella on merkittävä ja antaa kaikille osallistujille sekä arvokkaita kokemuksia että hyödyllisiä tietoja naapurimaiden perinteestä ja maiden välisistä yhteisistä kulttuuripiirteistä. Tällainen kuvaileva tutkimus mahdollistaa vain ilmiön rajatun ja pintapuolisen tarkastelun. Esille nousseihin kysymyksiin kuvailun tasolla oleva tutkimus ei voi vastata tarkasti ja tyhjentävästi. Kartoitus ja selvitys kuitenkin luovat tutkimuksille perustan, jonka pohjalta on mahdollista jatkaa seuraavalle syvemmälle tasolle ja päätyä myöhemmin syvempien analyysien tekemiseen.

Kokonaisuudessaan tanssin määrittelemisen on mielenkiintoista ja erilaisia näkökulmia esille tuovaa. Kansantanssi on yksi kulttuuriperinteeseen liittyvä alue, mutta samalla se on nykypäivän elävää perinnettä. Tanssin merkitys, muodot ja ilmentymät ovat nykyään erilaisia verrattuna menneeseen. Kansantanssi on muuntuva ja elinvoimainen tässä mielessä. Miten kansantanssi säilyy ja millaiseksi se muuttuu tulevaisuudessa? Se, mitä kansantanssi on tulevaisuudessa riippuu paljon kaikkien eri tahojen yhteistyöstä. Tähän yhteistyöhön kuuluvat kaikki alalla toimivat ja siitä kiinnostuneet. Tarvitaan tanssijoita, ohjaajia, muusikoita, tutkijoita, näyttämölle asettajia, puvustajia ja monia muita, joiden ajatuksilla, tiedoilla ja asenteella teoilla on merkitystä kokonaisuuden kannalta. Lisäksi tähän kaikkeen tarvitaan myös tanssista nauttiva ja iloitseva yleisö, joka omalla tavallaan on mukana ja kannustaa kaikkia osapuolia.

On luonnollista ja yhteisöjen elämään kuuluvaa, että muutoksia ja uusia näkökulmia ilmaantuu ja

tulee entisten rinnalle. Osa muutoksista jää pysyviksi ja osa taas jonkin ajan kuluessa saattaa karsiutua ja loppua kokonaan. Pysyvät muutokset tapahtuvat kuitenkin suhteellisen hitaasti. Tutkijoiden tehtävänä on pysyä mukana ja nähdä muutosten ja uudistusten läpi objektiivisesti se tausta, mistä perinteessä on kysymys. Pienikin muutos voi vaikuttaa oleellisesti tansseihin ja niiden muotoihin ja ilmentymiin. Pohjoismainen kansantanssin yhteistyö erityisesti yhteisten kansantanssin tapahtumien ja tanssijuhlien muodossa vuosikymmenien ajan (Nordlek) on ollut vaikuttamassa tämän alueen tutkimiseen, tarkasteluun ja kehittämiseen. Tutkimuksen tärkeys on lisääntynyt ja noussut keskeiseksi, kun puhutaan kehittämisestä ja syvemmän tiedon hakemisesta. Tutkijoiden yhteistyöfoorumit NFF ja NODFON ovat edelläkävijöitä ja tuovat esille monilla tavoilla tanssitietoutta ja tukevat näiltä osin tanssiryhmien toimintaa. Nordlek ja tutkijoiden yhteistyökokoonpanot (NFF ja NODFON) mahdollistavat tanssin kulttuuriperinteen selvittämistä ja edistämistä sekä yhteistyön avulla perinteen säilyttämistä. Perinteisen ja koreografisen kansantanssin välillä on paljon yhteisiä piirteitä ja niiden rakentava ja objektiivinen tarkastelu on keskeistä, jotta saadaan aikaan hyvä ja asiallinen lopputulos yhteistyössä. Erilaisuudet on todettava ja tiedostettava samoin kuin yhteiset piirteet. Keskustelut ja yhteiset tapahtumat ovat merkittäviä kaikkien näkökulmasta. Tuloksellinen työ vaatii tutkijoilta objektiivisuutta ja oikeaa asennetta ja kaikkien osapuolten arvostusta ja kunnioittamista. Tärkeää on se, että sekä tutkijat että tanssijat tiedostavat ja huomaavat aidosti omat vahvuutensa ja samalla näkevät eri tanssigenrejen erilaisuuden ja rikkauden. Menneisiin aikoihin ei voida palata fyysisesti, mutta tieto ja arvostus voivat säilyä ja laajeta. Tulevaisuudessa nähdään, miten tämä aika on säilyttänyt ja edistänyt perinteiden arvoa ja millaisia keskeisiä asioita ja näkökulmia on haluttu viedä kansantanssin ja tanssin alueella yhdessä eteenpäin.

Tanssiantropologiassa Hanna (1993) tuo voimakkaasti esille seuraavia tanssin olomuotoja ja ilmentymiä 1) functional, 2) structural, 3) phenomenological, 4) comparative ja 5) communicative. Tutkijoiden ja tanssialueella toimivien on tärkeää huomata, että tanssia voidaan tarkastella ja tutkia monesta eri näkökulmasta ja nämä kaikki ovat samanarvoisia ja yhtä oleellisia. Hanna (1993) tuo esille artikkelissaan, että "Dance is one symbolic form which people represent themselves to themselves and to each others". Tämän mukaan tanssi on tärkeää ihmisten välisessä kommunikoinnissa ja vuorovaikutuksessa.

Kansantanssiryhmien osallistumisaktiivisuus suuriin kansantanssintapahtumiin on oma ilmiönsä, josta olisi tarpeellista tehdä tarkempaa tutkimusta ja analyysia. Yksittäisten tanssijoiden mielipiteillä ja kokemuksilla on merkitystä, kun järjestäjätahoilla suunnitellaan tulevia tapahtumia ja laaditaan tapahtumien ohjelmistoja ja tanssinäytöksiin ohjelmia. Isoissa tapahtumissa myös perinnealueesta tiedotetaan lehdistössä ja mediassa. Tapahtumat saavat monipuolista julkisuutta ja ovat omalla tavallaan antamassa ja avaamassa kulttuuriperinteeseen liittyvää tietoa ympärilleen. Monipäiväiset juhlat näkyvät alueen katukuvassa erilaisine esityksineen; soittoineen, tansseineen ja erilaisin näyttelyin ja aktiviteetteineen. Tällainen perinnekulttuurin julkisuus on tärkeää. Tanssi ja kansantanssi on osa ihmisten arkea ja elämää. Jokainen tanssiesitys on myös näkyvä merkki elävästä perinteestä.

Tanssi on yksi tärkeä ilmentymä, kun puhutaan perinteestä ja kulttuurista. Kun tanssit ovat säilyneet ihmisten toiminnassa muistin varassa vuosisatoja, niin nykyajan taltiointi- ja tekniikkataitojen avulla on mahdollista, että tanssit pystytään säilyttämään helposti myös tulevaisuuteen. Tärkeää on myös tietää ja muistaa, miten tanssit ovat aikojen alussa syntyneet ja miten ne kuuluvat oman kansan kulttuuriin ja perinteeseen. Kun perinnettä tarkastellaan aikaperspektiivistä, niin se voidaan jakaa menneeseen aikaan, nykyhetkeen ja tulevaisuuteen. Nykyisten tanssiin liittyvien piirteiden ja tyylien tallennus on myös arvokasta tulevaa varten. Se, millaiseksi kansantanssi kehittyy ja millaisena se määritellään vuosikymmenien tai -satojen päästä ei voi tällä hetkellä muuta kuin arvailla. Se, millaisena pohjoismainen yhteistyö jatkuu tanssin ja tanssintutkijoiden kesken, nähdään vasta tulevaisuudessa. Tämän hetken kansantanssissa ja tanssintutkimuksissa mukana olevilla on vastuu omalta osaltaan siitä, miten aktiviteetit jatkuvat ja kehittyvät ja miten niihin asennoidutaan. Nordlek-tapahtumat ovat jatkuneet nyt sadan vuoden ajan ja erilaisia vaiheita on ollut matkan varrella. Barnlek on noussut aktiiviseksi rinnalle ja nyt on syytä odottaa, että lapset ja nuoret oman kokemuksensa ja tietonsa pohjalta jatkavat myöhemmin tätä toimintaa ja ottavat vastuun eteenpäin viemisestä. Näin perinteen odotetaan siirtyvän luonnollisella tavalla eteenpäin. Tämä visio tietenkin edellyttää, että seuraavat toimijat pitävät asiaa merkityksellisen ja mielekkäänä.

Nyt ainakin 2020-luvulle tultaessa jatkuvuuden merkit ovat selvästi nähtävissä ja tutkijoiden yhteistyö kehittymässä ja yhä enemmän kansainvälistymässä. Muutokset ovat kulttuuriin kuuluvia

ja niitä tulee jatkuvasti. Kaikki uudet ilmiöt ovat arvokkaita ja perinnekulttuuriin kuuluvia. Tällä hetkellä muutosten tahti ja eri kulttuurien vaikutus toisiinsa on lisääntynyt huomattavasti verrattuna vuosisadan takaisiin tilanteisiin. Tiedonkulku on nopeutunut tekniikan mahdollistaessa lähes samanaikaisen tapahtumisen seuraamisen eri puolella maailmaa. Miten tämä tiedon siirtymisen nopeus vaikuttaa kulttuuriperinteiden siirtymiseen kulttuurista toiseen? On usein todettu, että arvokkaat asiat säilyvät ja siirtyvät eteenpäin. Herää kysymys, miten arvokasta kansantanssi todellisuudessa on tämän päivän ihmisten elämässä ja miten sitä arvostetaan. Miten tämän päivän kansantanssia harrastavat ja alueella toimivat ihmiset pitävät kansantanssin omalta osaltaan näkyvissä, ja miten arvostusta ansaitaan? Nähtäväksi jää, miten kansantanssi säilyy ja millaisia muotoja ja piirteitä siinä on nähtävissä tulevaisuudessa. Kansantanssintutkijoiden tutkimustyön tuloksina saadaan tutkittua ja arvokasta tietoa, tallenteita ja faktoja menneestä ja nykyhetkestä. Nämä tiedot ainakin ovat olemassa ja säilyvät arkistoissa ja ovat myös näkyvissä vielä vuosien päästä.

Etnografinen tutkimus antaa mahdollisuuksia avoimuudellaan selvittää ja tarkastella tanssiperinteen ja siihen liittyvien kulttuuristen elementtien ilmentymiä. Tutkijoiden vastuullisuus ja tutkimustulosten ehdoton luotettavuus ovat koko tanssitutkimuksen keskeisin asia. Luotettava tieto mahdollistaa oikean kehittämissuunnan, josta hyötyvät sekä tanssijat, tutkijat että tulevaisuuden toimijat ja tekijät.

Lähteet

- Ala-Könni, E. 1982. Suomalainen polska. Etnomusikologinen tutkimus. Kaustinen: Kansanmusiikki-instituutin julkaisuja 7.
- Allenby-Jaffe, M. National Dance. 2006. Malaysia: The Growood Press.
- Alasuutari, P. 1993. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Bergholm, K. 1988. Perustietoa tanhualan kansainvälisestä yhteistyöstä. Tietovakka 5. Helsinki: Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry.
- Bakka, E. & Biskop, G. 2007. Norden i Dans. Folk – Fag – Forskning. Oslo:Novus.
- Bakka, E. Class Dimensions of Dance Spaces: Situating Central Agents across Countries and Categories. Teoksessa K.Vedel & P. Hoppu (toim.) Nordic Dance Spaces. New York: Routledge, 114-138.
- Biskop, G. 2007. Dans i Lag. Helsingfors: FSF.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Fingerroos, O., Koskihaara, N., Lillbroända-Annala, S. & Lundgren, M. 2017. Yhteiskuntaetnologia – arkinen, mutta kriittinen katse maailmaan. Teoksessa O. Fingerroos, N. Koskihaara, S. Lillbroända-Annala & M. Lundgren (toim.) Yhteiskuntaetnologia. Tietolipas 255. Helsinki:SKS, 7-26.
- Fiskvik, A. & Bakka, E. 2011. Tracing Dance Fields. Teoksessa K. Vedel (toim.) Dance and the Formation of Norden. Emergences and Struggles. Trondheim: Tapir Academic Press, 59 -102.
- Grau, A. 2007. Dance , identity ad identification processes in the postcolonial world. Teoksessa S. Franco & M. Nordera (toim.) Dance discourses. Keywords in dance research. London: Routledge, 189-207.
- Gregory, A.H. 2010. The roles of music in society: the ethnomusicological perspective. Teoksessa D.J Hargreave & A.C. North (eds.) Social Psychology of Music. Oxford: University Press, 123-140.
- Hammergren, L. 2011. Dance and Democracy in Norden. Teoksessa K. Vedel (toim.) Dance and the Formation of Norden. Emergences and Struggles. Trondheim: Tapir Academic Press, 178-198.
- Hanna, J. L. 1988. Dance, Sex and Gender: Signs of Identity, Dominance, Defiance & Desire. Chicago: University of Chicago Press.
- Hanna, J. L. 1979. The Dance is Human. A Theory of Nonverbal Communication. Austin: University of Texas Press.

- Hanna, J.L. 1989. The Antropology of Dance. Teoksessa L.Y. Overby & J.H. Humphrey, (toim.) Dance, current selected Research, Volume 1. New York: AMS PRESS, INC. 219-238.
- Hanna, J.L. 1990. Advertising with dance: Body, sex, and gender. Teoksessa L.Y. Overby & J.H. Humphrey (toim.) Dance, current selected Research, Volume 2. New York: AMS PRESS, INC., 117-138.
- Heikel, Y. 1938. Folkdans. Dansbeskrivningar. Uusintapainos 1982. Vaasa. Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Hoppu, P. 1996. Menuetti, symboli ja muutos. Teoksessa A. Koiranen (toim.) Kansantanssi tutkimuskohteena. TUTKIVI 9. SKIP-raportti 1/96. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 12-16.
- Hoppu, P. 1997. Ajatuksia kansantanssintutkimuksesta. Teoksessa A. Koiranen (toim.) Kansantanssi arkistoissa. TUTKIVI 14. SKIP-raportti 1/97, 45-50.
- Hoppu, P. 1999. Symbolien ja sanattomuuden tanssi. Menuetti Suomessa 1700-luvulta nykyaikaan. Helsinki: SKS.
- Hoppu, P. 2000. Pohjoismainen tanssintutkimusyhteistyö. Teoksessa A. Koiranen (toim.) Kansantanssin tutkimus: arkistot, menetelmät, teorit. TUTKIVI 22. SKIP-raportti 4/2000. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 14-15.
- Hoppu, P. 2006. Kansantanssi Suomessa. Teoksessa A. Asplund, P. Hoppu, H. Laitinen, T. Leisiö, H. Saha & S. Westerlund (toim.) Suomen musiikin historia. Kansanmusiikki. Porvoo: WSOY.
- Hoppu, P. 2011. National Dances and Popular Education – The Formation of Folk Dance in Norden. Teoksessa K. Vedel (toim.) Dance and the Formation of Norden. Emergences and Struggles. Trondheim: Tapir Academic Press, 28-58.
- Hoppu, P. 2014. Together and apart: All-Nordic Folkdance Events before 1975. Teoksessa K.Vedel & P. Hoppu (toim.) NOrdic Dance Spaces. New York: Routledge, 188-201.
- Hämeenaho, P. & Koskinen-Koivisto, E. 2018. Etnografian ulottuvuudet ja mahdollisuudet. Teoksessa P. Hämeenaho & E. Koskinen-Koivisto (toim.) Moniulotteinen etnografia. 2.painos. Helsinki: Ethnos ry, 7-31.
- Jouhki, J. & Steel, T. 2016. Analyysin ja tulkinnan ulottuvuuksia etnologiassa. Teoksessa J. Jouhki & T. Steel (toim.) Etnologinen tulkinta ja analyysi. Koti avoimempaa tutkimusprosessia. Helsinki: Ethnos ry., 13-42.
- Koskinen, I. 2018. Voiko se olla objektiivista? Tieteen ulkoinen tieto ja yhteistyö soveltavassa kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa P. Hämeenaho, T. Suopajarvi & J. Ylipulli. 2018. (toim.) Soveltava kulttuurintutkimus. Tietolipas 259. Tampere: SKS, 129-154.

- Jackson, N.M. 2011. Dance and Human Rights. Teoksessa A. Kolb (toim.) Dance and Politics. Bern: Peter Lang AG, International Academic Publishers, 195-222.
- Järvinen, P. & Järvinen, A. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Komulainen, O. 1966. Pohjoismainen Kisapirtti. Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry. Porvoo: WSOY.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Lappalainen, S. 2007. Mikä ihmeen etnografia? Teoksessa S. Lappalainen, P. Hynninen, T. Kankkunen, E. Lahelma & T. Tolonen (toim.) Etnografia metodologiana. Lähtökohtana koulutuksen tutkimus. Tampere: Vastapaino, 9-14.
- Lehikoinen, K. 2014. Tanssi sanoiksi. Tanssianalyysin perusteita. Helsinki: Taideyliopiston teatterikorkeakoulu.
- Lekare, A. 1976. Kansantansseja Pohjoismaista. Helsinki: Tammi.
- Metcalf, P. 1918. Antropologia. Johdatus perusteisiin. Tallinna: Gaudeamus.
- Merriam, A.P. 1964. The Anthropology of Music. Illinois: Northwest University Press.
- Niemeläinen, P. 1983. Suomalainen kansantanssi. Teoksessa P. Niemeläinen (toim.) Suomalainen kansantanssi. Keuruu: Otava, 19-46.
- Nieminen, P. Kansantanssija – erilainen tanssija. Kansantanssijoiden tanssimotiivien vertailu muiden tanssimotiiveihin. Teoksessa Koiranen, A. 1996. (toim.) Kansantanssi tutkimuskohteena. TUTKIVI 9. SKIP-raportti 1/96. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 17-38.
- Nilsson, M. 1998. Dans – kontinuitet i förängring. Göteborg: Etnologiska förening i Västsverige.
- Nilsson, M. 2011. Participatory Dancing – The Polska Case. Teoksessa K. Vedel (toim.) Dance and the Formation of Norden. Emergences and Struggles. Trondheim: Tapir Academic Press, 133-152.
- Parviainen, J. 1994. Tanssi ihmisen eksistenssissä. Filosofinen tutkielma tanssissa. Tampere: Talfit.
- Parviainen, J. 1999. Fenomenologinen tanssianalyysi. Teoksessa P. Pakkanen ym. (toim.) Askelmerkkejä tanssin historiasta, ruumiista ja sukupuolesta. Tanssintutkimuksen vuosikirja 3. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, 81–97.
- Parviainen, J. 2006. Meduusan liike. Mobiiliajan tiedonmuodostuksen filosofiaa. Helsinki: Gaudeamus.

- Polhemus, T. 1993. Dance, Gender and Culture. Teoksessa H. Thomas (toim.) Dance, Gender and Culture. Lontoo: Palgrave Macmillan, 3-15.
- Rausmaa, P-L. & Rausmaa, E. 1997. (toim.) Tanhuvakka. Suuri suomalainen kansantanssikirja. 2.painos. Helsinki: Suomalaisen Kansantanssin Ystävät ry.
- Saha, H. 1996. Kansanmusiikin tyyli ja muuntelu. Kansanmusiikki-instituutin julkaisuja 39. Jyväskylä: Gummerus.
- Seppänen, A. 1996. Kansantanssi-käsitteen sisältö nyky-Suomessa. Teoksessa Koiranen, A. 1996. (toim.) Kansantanssi tutkimuskohteena. TUTKIVI 9. SKIP-raportti 1/96. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 39-43.
- Silverman, D. 2000. Doing Qualitative Research. A Practical Handbook. London: Sage.
- Stokes, M. Introduction: Ethnicity, Identity and Music. Teoksessa M. Stokes (toim.) Ethnicity, Identity and Music. The Musical Construction of Place. Oxford: Berg, 1-27.
- Thomas, H. & Miller, N. 1997. Ballroom Blitz. Teoksessa H. Thomas (toim.) Dance and the City. Lontoo: Macmillan Press Ltd, 889-110.
- Vakimo, S. 2010. Periaatteita eettiseen toimijuuteen – tutkimusetiikka kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa J. Pöysä, H. Järviluoma & S. Vakimo (toim.) Vaeltavat metodit. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 79-113.
- Vedel, K. 2011. Dance and Formation of Norden. Teoksessa K. Vedel (toim.) Dance and the Formation of Norden. Emergences and Struggles. Trondheim: Tapir Academic Press, 11-26.
- Vedel, K. & Hoppu, P. 2014. North in Motion. Teoksessa K. Vedel & P. Hoppu (toim.) Nordic Dance Spaces. New York: Routledge, 18-34.
- Urup, H., Sjöberg, H, & Bakka, E. 1988. (toim.) Gammaldans I Norden. Rapport frå forskningsprojektet. komparativ nalyse av ein folkled dansgenre i utvalde nordiske lokalsamfunn. NFF.
- Urup, H. 1988. Projektplanen og projektets realisering. Teoksessa H. Urup, H. Sjöberg & E. Bakka (toim.) Gammaldans I Norden. Rapport frå forskningsprojektet. komparativ nalyse av ein folkled dansgenre i utvalde nordiske lokalsamfunn. NFF, 13-19.
- Ward, A. 1997. Dancing around Meaning (and Meaning around Dance). Teoksessa H. Thomas (toim.) Dance in the City. New York: Palgrave MacMillan, 3-20.
- Warme, R. 1996. Dansens historie. En översikt over dans i Europa fra de tidligaste tider og fram til vårt århundre. Oslo: Etnisk forlag.

Åström, A-M. 2005. Den etnologiska forskningsprocessen – en djupdykning i mentala och materiella sfärer. Teoksessa P. Korkiakangas, P. Olsson & H. Ruotsala (toim.) Polkuja etnologian menetelmiin. Ethnos ry., 25-42.

Arkisto- ja tutkimusaineistona käytetyt kirjalliset materiaalit:

Kansantanssialan järjestöjen (SNL,SKY, KNL) arkistomateriaalit

Suomen Kansantanssi-instituutin Puolesta ry. (SKIP ry), arkistomateriaali, Kaustisen Kansanmusiikki-instituutti

LIITTEET

Liite 1

NORDLEK-tapahtumat vuosina 1920-2021

- 1 (1920) Stockholm, Sverige
- 2 (1921) Köpenhamn, Danmark
- 3 (1922) Kristiania (Oslo), Norge
- 4 (1923) Göteborg. Sverige
- 5 (1925) Tranås. Sverige
- 6 (1927) Stockholm, Sverige
- 7 (1928) Bergen, Norge
- 8 (1929) Malmö, Sverige
- 9 (1931) Köpenhamn, Danmark
- 10 (1932) Oslo, Norge
- 11 (1934) Helsinki, Finland
- 12 (1935) Halmstad. Sverige
- 13 (1937) Ålborg. Danmark
- 13* (1946) Stockholm, Trondheim ja Århus
- 14 (1948) Malmö, Sverige
- 15 (1950) Helsinki, Finland
- 16 (1952) Oslo, Norge
- 17 (1954) Köpenhamn, Danmark
- 18 (1957) Karlstad, Sverige
- 19 (1960) Helsinki, Finland
- 20 (1963) Oslo, Norge
- 21 (1966) Odense, Danmark
- 22 (1970) Stockholm, Sverige
- 23 (1973) Espoo, Finland
- 24 (1976) Trondheim, Norge
- 25 (1979) Holstebro. Danmark

26 (1982) Göteborg, Sverige

27 (1985) Turku, Finland

28 (1988) Bergen, Norge

29 (1991) Vejle, Danmark

30 (1994) Linköping, Sverige

31 (1997) Vaasa, Finland

32 (2000) Stavanger, Norge

33 (2003) Næstved, Danmark

34 (2006) Göteborg, Sverige

35 (2009) Lahti, Finland

36 (2012) Steinkjer, Norge

37 (2015) Viborg, Danmark

38 (2018) Falun, Sverige

39 (2021) Tampere, Finland

*Toisen maailmansodan ajan katkoksesta johtuen numerointiin tuli virhe, ja silloin merkittiin numerolle 13 kaksi tapahtumaa. Kolmastoista juhlatapahtuma (vuonna 1946) pidettiin yhtäaikaisesti kolmella eri paikkakunnalla. Tämä ratkaisu tehtiin siksi, koska eri maissa vietettiin samanaikaisesti erilaisia muita juhlallisuuksia.

BARNLEK-tapahtumat

1982 Falun, Sverige (Nord-ring)

1985 Falun, Sverige (Nordung)

1992 Lahti, Finland (BARNLEK)

1995 Gjøvik, Norge (BARNLEK)

1998 Ringsted, Danmark (BARNLEK)

2001 Reykjavik, Island (BARNLEK)

2002 Motala, Sverige (BARNLEK)

2005 Villmanstrand, Finland (BARNLEK)

2008 Porsgrunn, Norge (BARNLEK)

2011 Skive, Danmark (BARNLEK)

2014 Mossfellsbær, Island (BARNLEK)

2017 Klaksvik, Färösaaret (BARNLEK)

2020 Falun, Ruotsi (BARNLEK)

Pienempiä festivaaleja, joissa osanottajamäärien rajoituksia

ISLEIK 1975, Reykjavik

ISLEIK 1984, Reykjavik

ISLEIK 1989, Reykjavik

ISLEIK 1993, Reykjavik

ISLEIK 1998, Reykjavik

HAVLEIKUR 2002, Torshavn

ISLEIK 2004, Reykjavik

HAVLEIKUR 2008, Torshavn

ISLEIK 2010, Reykjavik

GRÖNLEIK 2013, Ilulissat

ISLEIK 2016, Reykjavik

ÅIEIK 2019, Ahvenanmaa